

Dugsiga Hoose ee Southville

Qayb ka mid ah

Ilaalinta iyo Siyaasadda Ilaalinta Ilmaha

Siyaasadda waxaa qoray:	Ilaalinta Iskaashiga Badbaadada ee Bristol; Andy Bowman (Waxaa loo magacaabay ilaalinaayo Lead).	
Ansixiyey by Governing Body:	24.9.24	
Taariikhda dib u eegista mustaqbalka:	Sebtembar 2025	
Saxiixay: (Macalin)		Taariikhda: 24.9.24

Saxiixay: (Chair of Governors)	Taariikhda: 24.9.24
---	------------------------

Faahfaahinta Cusbooneysiinta Siyaasadda

Date	Details
01/09/2020	Cusbooneysiiyay oo dib loo qoray si loo tafatiro COVID-19, hagitaan cusub oo sharci ah Ilaalinta Caruurta ee Waxbarashada, iyo in la fududeeyo akhriska
01/09/2021	Cusbooneysiia oo dib-loo qoray si ay uga tarjumaan tilmaamaha cusub ee sharciyeysan ee la soo saaray 2021
01/09/2022	La cusbooneysiiyay oo dib loo qoray si ay uga tarjumaan hagitaannada cusub ee sharciyeed ee 2022
01/09/2023	La cusbooneysiiyay oo dib loo qoray si ay uga tarjumaan hagitaannada cusub ee sharciyeysan ee 2023
01/09/2024	La cusbooneysiiyay oo dib loo qoray si ay uga tarjumaan hagitaannada cusub ee sharciyeed ee 2024

Mawduucyada

1.1	Qeexidda	4
1.2	Horudhac.....	5
1.3	Bayaanka sinnaanta	6
1.4	Ujeedooyinka Guud	7
1.5	filasho Professional, doorarka, iyo masuuliyadaha	8
1.5.1	Doorka dhammaan shaqaalaha	8
1.5.2	- Doorka Hogaanka Ilaalinta ee loo qoondeeyay (DSL)	9
1.5.3	- Doorka Hay'adda Maamula	10
1.6	Safeguarding tababarka shaqaalaha.....	11
1.6.1	- Shaqaalaha oo dhan:.....	11
1.6.2	- Laamaha Ilaalinta ee loo magacaabay Lead iyo ku xigeenada:	12
1.6.3	- Tixgelinta kale ee tababarka:	12
1.7	Ilaalinta ku jirta manhajka (manhajka).....	13
1.8	Shaqaale qorista safer iyo hab shaqo oo ammaan ah	13
1.8.1	- Safer qorista	13
1.8.2	- Isticmaalka xoogga macquulka ah	14
1.8.3	- Nidaamka buunka	14
1.9	Meelaha muhiimka ah ee ilaalinta	15
PART 2: Hababka.....		16
2.1	Wargelinta walaacyada	16
2.2	Macluumaadka Wadaagista.....	16
2.3	Aqoonsiga iyo la socodka baahiyaha ardayda nugul.	17
2.4	Shaqoada hay'adaha badan	18
2.4.1	Tixgelin dheeraad ah:	18
2.5	Hakinta, ka-reebista joogtada ah, iyo guddoominta of Qodobbada Beddelka	19
2.5.1	- Ficilada in ay qaadaan	19
2.5.2	- Isticmaalka Qodobada Beddelka	20
2.6	Ilmaha ka Maqan Waxbarashada	20
2.6.1	- Waxbarashada Guriga ee la doorto	20
2.7	Uga jawaab celi dhacdooyinka dhibaataada carruur-on-cunugga.....	21

2.7.1	Tallaabooyinka la qaadayo ee la xiriira xadgudubyada galmada iyo kufsiga.....	22
2.7.2	- Habka ilaalinta guud ee waxyeelada ilmaha ilmaha:	23
2.8	Ka jawaabidda ee deymaha ku saabsan tacaddiyo ka dhan ah xirfadlayaasha.	23
2.8.1	- Waa in talaabo degdeg ah laga qaado:	23
2.8.2	- Walaac heer hoose ah.....	24
2.9	Caafimaadka maskaxda iyo bad-qabka. (jadwal socodka A waxaa laga heli karaa Lifaafa B si loo muujiyo qaybtan).....	24
2.9.1	- Habka ilaalinta guud ee caafimaadka maskaxda.....	25
2.10	Ammaanka Online.....	26
Lifaafa A	- Tilmaamaha Key ee arrimaha ilaalintu.....	26
Lifaafa B	- Warbixinta walaacyada	27
Lifaafa C	- Wax ka qabashada daahfurka xadgudubka, dayacaad ama si xun	34
Lifaafa D	- Noocyada xadgudubka iyo dayacaad	34
Lifaafa E	- Tallaabooyin gaar ah oo lagu qaadayo arrimaha ilaalinta mawduuca	36

QAYBTA 1aad: Siyaasadda

1.1 Qeexidda

Safeguarding waxaa lagu qeexaa sida:

- Bixinta gargaar iyo taageero si loo daboolo baahiyaha carruurta isla marka ay dhibaatooyin ka soo baxaan
- Kana badbaadinta la dhaqan-darrada carruurta, hadday tahay gudaha ama dibadda guriga, ooy ka mid tahay internetka
- Ka hortagga curyaaminta caafimaadka ama horumarka maskaxda iyo jirka ee ilmaha
- Xaqiijinta in carruurta ay koraan duruufaha waafaqsan bixinta daryeel amaan ah oo waxtar leh
- Tallaabo qaadidda si ay awood ugu yeelato in carruurta oo dhan ay helaan natiijooyinka ugu wanaagsan.

Ilaalinta Ilmaha waxaa lagu qeexaa Xeerka Carruurta ee 1989 (s.47) in uu yahay marka ilmaha uu la xanuunsanayo ama ay u badan tahay in uu la kulmi karo dhibaato weyn. Waa in la qabtaa hagitaan iyo tallaabooyinka sharciga waa in la fuliyaa si loo ilaaliyo loona hormariyo samafal-wanaagga cunugga.

1.2 Horudhac

Ilaalinta iyo dhiirigelinta daryeelka carruurta qof kasta waxaa **mas'uul ka ah** ilaalinta iyo dhiirigelinta daryeelka carruurta. **Qof kasta** oo la soo xidhiidha carruurta, qoysaskiisa iyo dadka kale ee uu xanaaneeyo, wuxuu leeyahay door uu ku leeyahay.

- Si loo fuliyo mas'uuliyaddan, dhammaan xirfadlayaasha waa in ay hubiyaan in qaabka ay ula dhaqmaan uu yahay mid ilmaha xuddun u ah. Tan waxaa loola jeedaa in mar walba laga fiirsado waxa ilmaha **danihiisa** ay ku jirto.
- Waxaan qaadnaa wajahaad '**halkan way dhici kartaa**' halka ilaalada laga cabanayo.
- **Qof kasta** oo caruurta la xiriirto wuxuu door ku leeyahay sidii loo ogaan lahaa waxa ay walaac ka qabaan, in macluumaadka la wadaago iyo tallaabo deg deg ah qaaddo.
- Dhibbanayaasha waa in **aan marnaba** la siin aragtida ah in ay abuurayaan dhibaato ayagoo soo gudbinayo xadgudubyo, xadgudubyo galmo, ama dhibaateyn jinsi ah. Sidoo kalena ma aha in qof kasta oo waxyeelo soo gaaray weligiis laga xshoodo sameynta warbixinta.

Southville Primary waxaa ka go'an in ay ilaaliso oo ay kor u qaado daryeelka carruurta iyadoo:

- In la helo deegaan aamin ah oo ay carruurta iyo dhallinyaradu wax ku baran karaan.
- Wax ka qabashada walaaca laga qabo badbaadada carruurta islamarkiiba.
- In aan fulino waajibaadkayaga sharci ee ah in aan ku ogaanno carruurta laga yaabo in ay u baahan yihiin in laga caawiyo degdeg ah ama xanuunsanaya, ama ay u badan tahay in ay ku dhici karaan waxyeello weyn.

Dhamaan tallaabada ay qaaddo **Southville Primary** waxay noqon doontaa sida waafaqsan:

- **Sharciga hadda** jira (kuwan waxaa lagu soo koobay [ka wada shaqeynta wadajirka ah ee ilaalinta carruurta: qaab-dhismeedka qaanuuga ah](#))
- **Hagidda sharciyadeed, mid qaran, mid qaran, iyo mid maxalli ah – waxaa ka mid ah:**
  - [Wadajir u wada shaqeynta ilaalinta caruurta](#), kaas oo qeexaaya nidaamka shaqada ee da'ado badan si loo ilaaliyo loona hormariyo daryeelka carruurta iyo dhallinyarada loona ilaaliyo waxyeellada; waxaa intaa dheer, waxaa ay si caddeyneysaa doorarka iyo mas'uuliyadaha iskuullada ee dastuuriga ah.
  - [Ilaalinta Nabadgelyada Carruurta ee Waxbarashada](#) waa hagitaan sharciyeysan oo ay bixiso Waaxda Waxbarashada oo dhammaan dugsiyada iyo kulliyadaha ay waajib ku tahay in ay tixgeliyaan marka ay gudanayaan waajibaadkooda ah ilaalinta iyo horumarinta daryeelka carruurta.

- **Marxaladda aasaasiga ah ee aasaasiga ah ee horraantii aas aasiga sharci** waa hagitaan sharci oo qeexaya heerarka ah in bixiyayaasha xanaanada carruurta iyo dugsiyada caruurta ay tahay inay buuxiyaan waxbarashada, kobcinta, iyo daryeelka caruurta laga bilaabo dhalashada ilaa 5ta sano.
- **Talo-bixin maxalli ah oo laga helo Iskaashiga Ilaalinta Degaanka:** ku dhowaad mawduucyo gaar ah oo ilaalin ah ayaa laga heli karaa [Bogga Internetka ee Iskaashiga Ilaalinta Bristol](#).
- **Hagitaanada Xukuumadda ee la xiriira:**
  - **COVID19:** Ururinta oo buuxa waxaad ka heleysaa [bogagga shabakadda ee dowladda](#). **Southville Primary** waxay abuurta qorshe ay ku kordhin karto dukumentigan si ay uga tarjumeysa isbeddelada la sameeyay markii xayiraadda la saarayo ama haddii xayiraad kale la saaro. Kuwani waxay ku heli karaan via [our website](#).
  - **Arrimo gaar ah oo ku saabsan ilaalinta mawduuca** – ururinta hagitaan ku saabsan dakhliga ayaa laga heli karaa on Ilaalinta ee bogga Hanuuninta Kooxda Waxbarashada. <https://www.bristolsafeguardingineducation.org/guidance/>

Siyaasaddan waa in la akhriyaa iyadoo lala jaan-qaadayo siyaasadaha soo socda:

- Shaqaaleeynta iyo Xulashada
- Whistleblowing
- Code of Conduct for Shaqaalaha
- Xiriirka iyo Habdhaqanka (oo ay tahay in ay ku jiraan tallaabooyin looga hortagayo in lagu xadgudbo, oo ay ku jiraan cabudhinta internetka, cabudhinta iyo takoorka waxyeelaynta ku salaysan ee xun iyo takoorka, iyo Ka-reebista Siyaasadda Dukumentiga gaar ah)
- Ammaanka E-
- Siyaasadda Ku Saabsan Taageerida Daryeelka Caruurta
- Ka qeyb galka (oo ay ku jiraan jawaabta ilaalada ah ee loogu talagalay carruurta ka maqan waxbarashada)
- Caafimaadka iyo Ammaanka

Macalimiinta/Maamulayaasha waa in ay xaqiijiyaan in siyaasadaha iyo nidaamyada kor ku xusan, oo ay ansixiyeen hay'adaha maamula iyo kuwa lahaanshaha leh, ay yihiin kuwo la heli karo, la fahmi karo oo ay ku xigaan dhammaan shaqaalaha.

1.3 Bayaanka sinnaanta

Iyadoo la xiriirta dhowrista dhowrista waxaan tixgelineynaa waajibaadkeenna sida waafaqsan [Xeerka isku qiimo ahaanshaha ee 2010](#) iyo waajibaadkeenna guud iyo shaqooyinkeena gaarka ah ee hoostaga [howsha sinnaanta guud ee waaxda guud](#). Shaqooyinka guud waxa ka mid ah:

1. In la baabi'iyoo takoorka, aflagaadaynta, dhibanayaasha iyo dhaqamada kale ee uu mamnuucay xeerka isku qiimo ahaanshaha 2010.
2. In la hormariyo sinnaanta fursada ee ka dhaxaysa dadka wadaaga astaamaha la dhawro iyo kuwa aan la wadaagin.
3. Kobcinta xiriirka wanaagsan ee dhamaan astaamaha la ilaaliyo ee ka dhexeeya dadka wadaaga astaamo la ilaaliyo iyo dadka aan la wadaagin.

Faahfaahinta waajibaadkayaga gaarka ah waxaa lagu daabacay hoosta **Southville Primary** School bayaankiisa sinnaanta iyo ujeedooyinka la qiyaasi karo. Kuwan waxaa laga heli karaa website-kayaga halkan:
www.southville.bristol.sch.uk/media/1723/southville-equalities-statement-and-strategic-objectives-approved-221122.pdf

Waxaan u hoggaansamaynaa [Charter-ka Bristol Sinaanta](#) iyo [Charter-ka Caruurta Bristol iyadoo](#) la eegayo in aan gacan ka geysano [Qorshaha One City](#).

Shaqaaluhu waxay ka warqabaan inay ka caqaboobeen aqoonsiyada tacaddiyada iyo dayacaad la'aanta caruurta leh Baahiyaha Gaarka ah ee Waxbarashada iyo Naafada (DIR). Tani waxay la jaan-qaadi doontaa Baahiyaha Waxbarasho ee Gaarka ah iyo Siyaasadda Naafada: www.southville.bristol.sch.uk/media/2041/special-educational-needs-and-disabilities-approved-18624.pdf

Dugsiga Hoose ee Southville wuxuu sidoo kale ku dhaqmayaa mabaadi'da isla markaana kor u qaada dhaqanka ka-hortagga cadaadiska iyadoo la raacayo [Heshiiska Qaraka Midoobay ee Xuquuqda Carruurta](#) iyo [Xeerka Xuquuqda Aadanaha ee 1998](#).

1.4 Ujeedooyinka Guud

Xeerkani wuxuu gacan ka gaysan doonaa ilaalinta carruurta ee ku sugan **Southville Primary** by:

- Caddeynta sugidda filashooyinka ilaalinta ee xubnaha ka mid ah bulshada goobaha waxbarashada, shaqaalaha, hay'adda maamulka, ardayda, iyo qoysaskooda.
- Ka qaybqaadashada aasaasidda dhaqanka nabdoon, adkeysan, isla markaana xoojinaya ilaalinta habka loo dhisay qiyam wadaag ah; halkaas oo ardayda loola dhaqmo ixtiraam iyo sharaf, la baray in qofba midka kale iyo shaqaalaha si xishmad leh ula dhaqmo, uu ammaan dareemo, cod ku yeesho oo la dhageysto.
- Taageeridda hababka ilaalinta macqualka ah ee lagu dhaqan galo iyadoo aqoonsanaya in goobta goobtu ay noqon karto goob waxyeello ka dhici karto.
- Dejinta filashooyinka lagu horumarinayo aqoonta iyo xirfadaha bulshada dhexdeeda (shaqaalaha, bartayaasha, waalidiinta / daryeelayaasha) calaamadaha iyo tilmaamayaasha ilaalintooda arrimaha iyo sida looga jawaabi karo.
- Aqoonsiga hore ee baahida loo qabo bartayaasha nugul iyo bixinta wax-qabad saamiyeed si kor loogu qaado badqabkooda iyo bad-qabkooda.

- Ka shaqeynta iskaashiga ardayda, waalidiinta iyo hay'adaha kale ee iskaashiga ilaalinta maxaliga ah.

Southville Primary waxaa loo magacaabay hay'ad ku haboon in Iskaashiga Ilaalinta Local (Ilaalinta Partnership Safe). Xeerkani wuxuu qeexayaa waajibaadkeeda dastuuriga ah ee ah in la wada shaqeeyo, la raaco lana raaco hababkii la daabacay sida ay qeexday iskaashiga 'Keeping Bristol Safe Partnership'.

1.5 filasho Professional, doorarka, iyo masuuliyadaha

1.5.1 Dooroka dhammaan shaqaalaha

- Shaqaalaha oo dhan ayaa akhrin doona oo fahmi doona qaybta 1aad ee hagitaan qaanuun ah Ilaalinta Nabadgelyada Caruurta ee Waxbarashada. Dadka sida tooska ah ula shaqeeya caruurta waxay sidoo kale akhrin doonaan qorista axdiga B.
- Intaas waxaa dheer dhammaan shaqaalaha ayaa ka warqabi doona nidaamyada jira ee taageeraya ilaalintooda oo ay ka mid yihiin akhrinta ilaalintan iyo Siyaasadda Ilaalinta Caruurta; Siyaasadda Habdhaqanka; Siyaasadda Habdhaqanka Shaqaalaha (koodhka habdhaqanka); In la ilaaliyo jawaabta laga ilaaliyo carruurta ka maqan waxbarashada; iyo dooroka Leadka Ilaalinta ee loo magacaabay (DSL).
- Garanayna cida iyo sida loola xidhiidho DSL iyo wixii ku xigeeno ah, Gudoomiyaha Golayaasha, Iyo Gudoomiyaha Gobolka u qaabilsan ilaalinta.
- Dhamaan shaqaaluhu waxay awoodi doonaan inay aqoonsadaan ardayda nugul oo ay tallaabo qaadaan si ay u badbaadiyaan. Macluumaadka ama walaaca ku saabsan ardayda waxaa lala wadaagi doonaa DSL halkaas oo ay ku jiraan kuwa:
  - kaasoo u baahan karo shaqaale arrimaha bulshada ah lagana yaabo inuu la kulmo tijaabo ama dayacaad;
  - u baahan taageero caafimaadka dhimirka ah;
  - kaalamada hore waxay ka faa'iideysan kartaa;
  - halka uu ka jiro walaac xagjirnimo;
  - marka laga yaabo in dembi la galay.
- In la caddeeyo sida ay dajinta siyaasadda iyo nidaamyada ku saabsan [xadgudubka cunugga](#), carruurta ka maqan waxbarashada iyo [kuwa u baahan taageero caafimaadka maskaxda](#), iyo [saameynta teknolojiyada ee la xiriirta badqabka internetka](#).
- Ka qeybqaado halka ku habboon, ee hirgelinta shakhsiga qorsheyaasha lagu ilaalinayo ardayda nugul iyo in la fahmo horumarka taliyadeed iyo kasbashada iyo inay sii wadaan dhaqan ay hiigsanayaan kooxdaas.
- Record walaaca si habboon oo wakhtiga ku habboon iyadoo la adeegsanayo nidaamka ilaalinta goobaha ee.

- Si looga war hayo baahida loo qabo in sare loo qaado kooxda hoggaanka sare wixii walaac ah ee ay ka qabaan ilaalinta dhaqanka gudaha dugsiga.

1.5.2 - Doorka Hogaanka Ilaalinta ee loo qoondeeyay (DSL)

Waajibaadka waxaa dheeraad ah lagu qeexay Ilaalinta Nabadgelyada Caruurta ee Waxbarashada (Annex C)

Faahfaahinta DSL-keena iyo Ku-xigeenka DSL waxaa laga heli karaa **bogga internetka ee Dugsiga Hoose ee Southville**, wargeysyadayada, ama guddiga ogeysiiska ee soodhaweynta.

- DSL waa xubin sare oo ka tirsan shaqaalaha kaasoo ku dhaqma masuuliyada hogaaminta ilaalinta iyo ilaalinta caruurta goobaha gudaheeda.
- DSL wuxuu la shaqeeyaa maamulaha, iyo hogaamiyayaasha istaraatiijiyada la xiriira, iyadoo la qaadayo mas'uuliyad hoggaamineed ee kor u qaadista natiijooyinka waxbarashada iyada oo la ogaado wanaagga, ilaalinta iyo arrimaha ilaalinta ilmaha ee ay bartayaasha u baahanyihiin inay la kulmaan ama ay la kulmaan, iyo caddeynta saameynta ay arrimahani ku yeelan karaan ka qaybgalka bartayaasha, ka qaybgalka iyo guusha ka gaarista dugsiga ama kulliyadda.
- Hawlaha waxaa ka mid ah maareynta shaqada ay qabteen ku xigeen kasta oo DSL ah.
- In ay maareeyaan aqoonsi xilli hore ah ee nuglaanta ardayda iyo qoysaskooda oo ay ka maarmeeyaan shaqaalaha sababo la xiriira walaac ama ogeysiisyo. Tani waxay hubaal ka dhigi doontaa in si faahfaahsan, sax ah, qoraallo sugan, oo sax ah oo walaacyo iyo gudbin ah loo gudbiyo.
- Maaraynta gudbinta la-hawlgalayaasha ilaalinta lammaanaha ilaalinta ee maxalliga ah halkaas oo ardayda leh baahiyaha dheeraadka ah la aqoonsaday. Kuwaas waxaa ka mid ah:
  - kuwaas oo u baahan shaqaale bulsho ayna la kulmaan fara xumeyn ama dayacaad;
  - u baahan taageero caafimaadka dhimirka ah;
  - Oo ah kuwa u Gargaari Dadka.
  - halka uu ka jiro walaac xagjirnimo;
  - marka laga yaabo in dembi la galay.

DSL ayaa sidoo kale:

- La shaqee kuwa kale – si aad ula xiriirto hay'adaha ka baxsan hay'adaha ka baxsan oo ku saabsan ilaalinta.
- Ka caabid iyo talo siinta shaqaalaha kale si loo sameeyo gudbinta xawaaladaha kale.
- Haddii loo baahdo, ku lifaaqa maareeyaha kiiska iyo Hay'adda Hoose ee loo magacaabay Sarkaalka (LADO) ee la xiriira kiisaska ilaalinta caruurta kuwaas oo khuseeya xubin ka mid ah shaqaalaha.

- Isku dubbaridka tababarada ilaalinta iyo kor u qaadista wacyiga iyo fahamka bulshada dugsiga ee ku saabsan siyaasadaha iyo waxqabadka la xiriira ilaalinteeda.
- In laga caawimo horumarinta natiijooyinka waxbarashada iyadoo shaqaalaha ay khuseyso la wadaaga macluumaadka ku saabsan ardayda nugul. Tan waxaa ka mid ah in la hubiyo shaqaalaha:
  - ogow cidda ay yihiin caruurta,
  - fahmaan horumarkooda tabobareed iyo gaaridooda iyo inay ilaaliyaan dhaqan himilooyin sarsare leh oo ay ku taamayaan kooxda.
  - Waxaa lagu taageeraa in la ogaado caqabadaha ay la kulmi karaan caruurta ka tirsan kooxda .
  - In la siiyo taageero takhliyadeed oo dheeri ah ama samee isbedel macquul ah oo lagu caawiyo caruurta qaba **ama ku** shaqeeynaya arimaha bulshada si ay u gaaraan awoodooda.
- Hubi in si guul leh loogu kala wareejiyo Faylka Ilaalada / Ilaalinta Ilmaha marka bartaha uu u dhaqaaqo goob cusub 5 maalmood gudahood muddo sanadka ah ama 5ta maalmood ee ugu horreysa bilowga xilliga cusub.
- In la hubiyo ilaalin ku habboon ilaalinta iyo helitaanka helitaanka inta lagu jiro waqtiga waqtiga/ wax kasta oo kabaxsan saacadaha/kabacdiba hawlaha muddada ee dugsiga maamula.

1.5.3 - Doorka Hay'adda Maamula

Waajibaadyadu waxay ku dheeraadeen Ilaalinta Caruurta amaanka Waxbarashada (Qaybta 2)

Waxaa jira hoggaamiye sare oo heer guddi ah oo mas'uuliyad ka saaran ilaalinta mas'uuliyadda ilaalinta ee dejinta si loo hubiyo in ilaalinta iyo ku dhaqanka ilaalinta carruurta, habka, iyo siyaasadda (oo ay ku jiraan nabadgelyada internetka) ay waxtar leedahay oo waafaqsan yahay sharciyada, hanuuninta qaanuugaarka , iyo Habka Iskaashiga Iskaashiga Ilaalinta Degaanka (Ilaalinta Bristol Safe Partnership).

- Gudoomiyaha la magacaabay ee Safeguarding wuxuu liaise doonaa Macalinka Madaxa / Maamulaha iyo DSL si ay u soo saaraan warbixin sanadle ah oo loogu talagalay gavanayaasha oo ay u dhammaystiraan hubinta khasabka ah ee S. 175 (dhawrista labaduba marba) ee ilaalinta ilaalinta ee iskaashiga ilaalinta Bristol;
- In la hubiyo in dugsiga uu wax ka qabto wax cilad ah ama tababbarrid ku keeno dareenkiisa si aan dib u dhac lahayn;
- Hubi in dokumentigan la cusbooneysiyo sanadkiiba (ama marka ay jirto cusbooneysiin weyn)
- Hubi in DSL uu yahay xubin sare oo ku habboon oo ka mid ah kooxda hoggaanka sare ee dejinta iyo in la hubiyo in ay haystaan waqti ku filan, maalgelin, tababar, tababbar, khayraad, iyo taageero ay ku gaaraan doorkooda si wax ku ool ah.

- In la hubiyo in tababarka iyo wax-barashada bulshada dugsiya ay tahay mid xoogan oo waxtar leh.
- Xaqiiji in baranaayasha la barayo ilaalin ku saabsan manhajka oo ay ku jiraan badqabka internetka iyadoo la waafajinayo hagidda sharciyeed [Xiriirka xiriirka iyo barbaarinta galmada \(RSE\) iyo waxbarashada caafimaadka - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) iyo [marxaladda aasaaska sanadaha hore \(EYFS\) qaab-dhismeedka sharciyeysan - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)
- Dib u eegida [Waaxda shaandhaynta iyo kormeerka heerarka iyo kormeerka](#) iyo hubi in goobtu ay waafaqsan tahay shuruudaha lagu buuxinayo waajibaadkan iyada oo loo marayo wadahal lala yeesho shaqaalaha IT-da iyo adeeg bixiyeyaasha.
- Si loo xaqiijiyo in macalimiinta, oo ay ku jiraan macalimiinta sahayda bixiya, shaqaale kale, mutadawiciin, iyo qandaraaslayaasha ay leeyihiin jeegaga ku haboon ee la fuliyo si waafaqsan hagidda sharciyeysan ee Ilaalinta Caruurta Ee Waxbarashada (Qaybta 3aad).
- Xaqiiji in ay jiraan nidaamyo lagu maareeyo ilaalinta walaacyada ama eedeymaha ka dhanka ah macalimiinta, oo ay ku jiraan macalimiinta sahayda, shaqaalaha kale, mutadawiciinta, iyo qandaraaslayaasha oo laga yaabo inaysan ku haboonayn in ay la shaqeeyaan ama khatar ku ah ardayda, tan waxaa ku jira in la helo nidaam lagu maareeyo walaacyo heerkoodu hooseeyo.
- In la hubiyo in nidaamyo loo dejiyo bartayaasha si ay si wax ku ool ah u wadaagaan walaaca ku saabsan arin ilaalin ah oo ay la kulmaan, ku sheegaan aragtidooda kuna sheegaan aragtidooda ayna u bixiyaan jawaab-celin.
- Hubi in dejinta ay leedahay nidaamyo lagu ilaaliyo si looga hortago, loo caddeeyo loogana jawaabo dhibaataada caruurta ku jirta (oo ay kujirto xadgudubka galmada iyo qashqashaadka galmada) iyo walaacyada caafimaadka maskaxda, iyo dib u eegis lagu sameeyo waxtarka hababka nabadgelyada internetka ee dejinta.
- Magacaabid macallin la magacaabay oo kor u qaadaya guusha waxbarasho ee caruurta ku jira xannaanada iyo habeynta kale ee daryeelka.

1.6 Safeguarding tababarka shaqaalaha

1.6.1 - Shaqaalaha oo dhan:

- Hay'adaha maamulaya iyo kuwa lahaanshaha lahaanshaha ayaa xaqiijin doona in dhammaan xubnaha shaqaalaha ay maraan tababarada ilaalinta iyo ilaalinta carruurta (oo ay ku jiraan badbaadada internetka, taas oo ay ka mid tahay waxyaabo kale, ay ka mid tahay fahamka waxyaabaha laga filayo, doorarka la dabaqi karo, iyo mas'uuliyadaha la xiriira shaandhaynta iyo la socodka) marka la sameeyo.
- Wuxuu heli doonaa ilaalin ku haboon iyo tababar ku haboon ilaalinta ilmaha (oo ay kujirto badbaadada online-ka ah oo isku dhafaya mas'uuliyadaha shaqaalaha ee la xiriira shaandhaynta iyo kormeerka) ugu yaraan sannad kasta (tababar rasmi ah, e-war-wareedyo iyo shirarka shaqaalaha).

- Dhammaan shaqaalaha waa inay dhameystiraan tababarka wacyi-gelinta FGM, ayna fahmi doonaan waajibaadkooda sharci si waafaqsan waajibaadka Warbixinta Ee Waajibka ah.
- Shaqaalaha oo dhan waa inay dhammaystiraan tababarka wacyi-gelinta ka-HORTAGGA. Tani waa in la xaqiijiyo in ay u hoggaansami karaan filashooyinka sharci ee hoos yimaada waajibaadka KA HORTAGGA.
- Tababarka shaqaalaha waxaa ka mid ah tixraac cad oo ku saabsan siyaasadda wararka gudaha, doorka hay'adaha hoose ee la magacaabay Sarkaalka iyo hagitaankii cabashooyinka sii kordhaya.

1.6.2 - Waxaa loo magacaabay Hogaanka Ilaalinta iyo ku xigeenada:

- Will wuxuu mari doonaa tababar rasmi ah si uu u siiyo aqoonta iyo xirfadaha (oo ay ku jiraan amniga internetka, oo ay ka mid yihiin waxyaabo kale, waxaa ka mid ah fahamka waxyaabaha la filayo, doorarka la dabaqi karo, iyo mas'uuliyadaha la xiriira shaandhaynta iyo la socodka) tababarka loo baahan yahay in lagu fuliyo doorka. Tababarka waxaa la cusbooneysiinayaa ugu yaraan labadii sanoba mar.
- Ku-xigeenada ayaa loo tababari doonaa heer ay kala duwan yihiin DSL.
- DSL iyo ku xigeenadii ayaa la xiriiri doona Iskaashiga Ilaalinta Maxaliga ah si loo hubiyo in aqoontooda iyo xirfadahooda loo cusbooneysiyo iyada oo loo marayo qoraalada e-wareedyada, ka qayb galidda kulamada shabakada DSL, waxayna waqti u qaataan inay akhriyaan oo ay u dhuuqaan xayeysiisyada xabbadaha ilaalinaya.

1.6.3 - Tixgelinta kale ee tababarka:

- Hay'adda maamulka ayaa xaqiijin doonta in ugu yaraan hal qof oo ka mid ah guddi kasta oo ballan ah uu qaban doono tababar shaqaale qoris oo ammaan ah, si waafaqsan Xeerarka Shaqaalaha Iskuulka (England) ee 2009.
- Xubnaha Kooxda Hoggaanka Sare waxay is-ogysiin doonaan oo ay fahmi doonaan doorkooda ku aadan habka ilaalinta ee maxalliga ah. Tani waxay xaqiijin doontaa in dadka mas'uuliyadda ka saaran maareynta dabeecadda, ka mid noqoshada, baahiyaha waxbarashada gaarka ah, ka qeybgalka, iyo ka-reebisyada ay waajibaadkooda gudan doonaan si loo ilaalinayo tixgelin ilaalin ah.
- Macalinka loo qorsheeyay ee caruurta xanaanada ayaa mari doona tababar ku haboon si uu u guto doorkooda si kor loogu qaado guusha waxbarasho ee ardayda diiwaangashan ee ku jira xanaaneynta.
- Hogaamiyaasha caafimaadka dhimirku waxay heli karaan tababar ku haboon.
- Tababarka ku saabsan ilaalinta mawduucyada ku jira Lifaafa B (oo ay ku jiraan amniga internetka oo, waxyaabo kale, waxaa ka mid ah fahamka waxyaabaha la filayo, doorarka la dabaqi karo, iyo mas'uuliyadaha la xiriira shaandhaynta iyo la socodka) ayaa la isku dari doonaa, la jaanqaadi doonaa, loona tixgelinayaa inay qayb ka tahay habka ilaalinta dugsiga oo dhan.
- Saaxiibadii ku haboonaa ayaa helay tababar ku haboon oo la xiriira adeegsiga adeegsiga awood macquul ah iyo habka wanaagsan.

1.7 Ilaalinta ku jirta manhajka (manhajka)

Southville Primary waxaa ka go'an in ay hubiso in ardayda la baro oo ku saabsan ilaalinta, oo ay ku jiraan ammaanka internetka. Waxaan aqoonsan nahay in hal cabbir oo ku haboon habka oo dhan laga yaabo inaysan ku haboonayn dhammaan bartayaasha, iyo hab shaqsiyadeed oo badan ama hab dhaqangal ah oo loogu talagalay ardayda nugul, dhibbanayaasha xadgudubka iyo qaar ka mid ah carruurta DIRTa ayaa laga yaabaa in loo baahdo. Kani waa qayb ka mid ah manhaj waxbarasho oo ballaaran oo dheellitiran.

Tan waxaa ka mid ah:

- Ka shaqeynta hagidda qaanuunka ah ee la xiriiirta [Xiriirka iyo barbaarinta galmada \(RSE\) iyo barbaarinta caafimaadka - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#); iyo [marxaladda horraantii sanadaha hore \(EYFS\) qaab-dhismeedka sharciiyeed - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)
- Waxbarashada Shakhsiga, Bulshada, Caafimaadka iyo Dhaqaalaha (PSHE), si loo sahamiyo meelaha muhiimka ah sida isku-kal-soonaanta, wax-qorista qiirada, aqoon-qorista qiirada, awoodda, dhisidda adkeysiga xag-jirnimada, amniga iyo cabudhinta.
- Filtarrada ku haboon iyo nidaamyada kormeerka ayaa jira si loo hubiyo in 'ka badan- xannibaad' aysan keenin xanibaado aan macquul ahayn oo ku saabsan waxa barta barta laga baran karo barashada internetka iyo ilaalinta.
- Manhajka waxaa loo qaabayn doonaa in uu ka jawaabo in la ilaaliyo qaababka dhacdada ee goobaha ay ku tilmaameen kooxda Hoggaanka Ilaalinta iyo kooxda ilaalinta ee loo magacaabay (tusaale ahaan, si looga jawaabo kororka dhacdooyinka dhibaataada).
- Bixinta fursadaha ka qeybgalka waalidiinta iyo dadka kale oo xanaaneeya si ay uga wada tashadaan dhinacyada muhiimka ah ee manhajka waxbarashada.
- Baratayaashu waxay ku wargelin karaan manhajka wadahal ay la yeeshaan kooxda hoggaanka ardayda.

1.8 Shaqaale qorista safer iyo hab shaqo oo ammaan ah

1.8.1 - Safer qorista

Southville Primary wuxuu si buuxda u tixgelinayaa habdhaqanka shaqaalaynta ee ammaan ah oo lagu faahfaahiyey 'In Caruurta La Ilaaliyo Waxbarashada' (Qaybta 3)

- Waxaa ka mid ah in dadka codsadayashu ay sameeyaan firfircooni, xaqiijinta aqoonsiga iyo aqoonta waxbarasho ama xirfadeed, helitaanka tixraacyo xirfadeed iyo dabeecado leh, hubinta taariikhdii hore ee shaqo, iyo in la hubiyo in qofka musharaxa ahi uu leeyahay awood caafimaad iyo mid jireed oo uu shaqada ku qaban karo. Had iyo jeer ayaa la helaa tixraacyada, indexankana lagu xalliyo iyo walaaca si lagu qanacsan yahay loo xaliyo ka hor inta aan ballanta la xaqiijin.

- Sidoo kale waxaa ku jira baaritaanada badbaadada online-ka ee musharaxiinta liiska gaaban. Baaritaanka ku haboon iyada oo loo marayo Adeegga Daah-furka iyo Mamnuucista (DBS), liiska mamnuucista jeegaga iyo jeegaga mamnuucida (iyo jeegaga dibada haddii ay ku haboon tahay), iyadoo ku xiran doorka iyo waajibaadka la qabtay, oo ay ku jiraan hawlaha la xakameeyey iyo kuwa aan nidaamsanayn.
- Dhammaan qalabka shaqaalaynta waxaa ka mid noqon doona tixraacaya **sida Ay Southville Uga** go'an tahay in la ilaaliyo ilaalinta iyo kor u qaadista wanaagga baranacayaasha.

1.8.2 - Isticmaalka xoogga macquulka ah

'Awoodda macquulka ah' waxaa loola jeedaa xiriirka jireed ee lagu xakamaynayo oo lagu xakameeyo carruurta aan isticmaalin adeegsiga xoog ka badan kan loo baahan yahay.' Isticmaalka awoodda macquulka ah waxaa hoos u dhigaya go'aanka xirfadeed ee xubinta shaqaalaha ee ay khuseyso waxaana lagu go'aamin doonaa darufo shaqsi ah iyo nuglaanta cunug kasta oo qaba Baahida Gaarka ah ee Waxbarashada gaarka ah ama Naafada (DIR) ayaa la tixgelin doonaa.

- Adeegsiga awoodda macquulka ah waxaa la yarayn doonaa iyada oo loo marayo taageero habdhaqan oo firfircoon oo firfircoon iyo kala-kicidda waxaana la raaci doonaa hagitaankii dawladda ([Isticmaalka Awoodda Macquulka ah ee Dugsiyada 2013](#); [Yaraynta baahida loo qabo is-xakamaynta iyo xakameynta, 2019](#)).
- Waxaa jira waxyaaba si xoogan oo laga duubay dhacdo kasta oo la isticmaalay in la maareeyo ama la is xakameeyo wanaagsan. Waxaa dib-u-eegis dheeraad ah lagu sameynayaa dhacdadan si dib loogu eego sida looga fogaan karo dhacdadan, waxaa arrintan ku lug yeelan doonta ilmaha iyo qoyskooda.

Habka ku xeeran sida ay goob-dhigtu u maarayso walaaca halka qof xirfadle ahi uu khatar ku noqon karo ardayda iyo jawaabta aan ka bixinayno walaacyada heer-hooseeya ee lagu heli karo qaybta [2.8 Fedeymo ku saabsan xadgudubyo ka dhan ah xirfadlayaasha](#).

1.8.3 - Nidaamka buunka

Shaqaaluhu waxay ka warqabaan kanaalada buunbuuninta ee soo socda iyagoo u maraya xaalado ay dareemayaan in aysan waxba ka qaban karin kooxda sare ee hogaanka ama ay dareemayaan in walaacooda dhabta ah aan wax laga qaban:

- Hagid guud waxaad ka heleysaa: Taloyin ku saabsan buunbuuninta <https://www.gov.uk/whistleblowing>.
- Khadka caawinta whistleblowing NSPCC ayaa diyaar u ah [shaqaalaha](#) aan dareemin inay keenaan walaaca la xiriira hawl-galka ilaalinta carruurta gudaha. Shaqaalaha ayaa wici kara: 0800 028 0285 – line waxaa laga heli karaa 8:00 AM ilaa 8:00 PM, Isniinta ilaa Jimcaha iyo email: help@nspcc.org.uk.
- Kanaallada kor ku xusan ayaa si cad u heli kara dhammaan shaqaalaha (buuga gacanta ee shaqaalaha, xeerka anshaxa iyo guddiga ogeysiiska shaqaalaha).

1.9 Meelaha muhiimka ah ee ilaalinta

Mawduucyadan waa mawduucyo saameyn ku yeelan kara carruurta iyo qoysaska, waxaa jira meelo gaar ah oo ilaalin ah oo ay goobtu ku saaran tahay mas'uuliyado sharci ah oo lagu wax ka qabto kuwaas oo ah noocyo la hyperlinked:

- Carruurta ku jira nidaamka maxkamadda – Hagitaan ku saabsan in carruurta la taageero ayaa la heli karaa
  - [Buug yar oo loogu talagalay 5 ilaa 11 sano jirka ah - GOV.UK \(www.gov.uk\)](http://www.gov.uk)
  - [Buug yar oo loogu talagalay 12 ilaa 17 sano jirka ah - GOV.UK \(www.gov.uk\)](http://www.gov.uk)
- Carruurta ay saameeyeen xadgudubka /xabsiga waalidka
- [Carruurta ka maqan waxbarashada](#) – oo ay ku jiraan maqnaansho joogta ah.
- [Ka-faa'iidaysiga Carruurta](#) (oo ay ku jiraan labadaba Isticmaalka Galmada Carruurta iyo Ka-Faa'iidaysiga Carruurta Dambiyada iyo khadadka gobolka, addoonsiga casriga ah iyo ka ganacsiga)
- Falalka burcad baddoodka ah
- [Xadgudubka Gudaha](#)
- Guri la'aanta
- Waxaa loogu yeeray Xadgudubka sharafta ku saleysan (oo ay ku jiraan Gudniinka Gabdhaha iyo Guurka Qasabka ah),
- [Ammaanka Online](#)
- [Caafimaadka dhimirka](#)
- [Xadgudubka ilmaha](#):
  - Cabudhinta (oo ay ka mid yihiin bur-burinta internetka, eexasho la'aanta ku saleysan iyo takooridka).
  - Xadgudubka lagula kaco xiriirka shakhsi ahaaneed ee u dhexeeya carruurta (sidoo kale loo yaqaano xadgudubka xiriirka dhallinyarada).
  - Xadgudubka jireed sida garaacidda, laaluushka, ruxruxid, qaniinid, timo jiidid, ama haddii kale sababaya waxyeello jireed (tani waxaa ku jiri kara waxyaabo internetka ah oo fududeynaya, handadaad iyo/ama dhiirrigelinaya jir-dilka).
  - Xadgudubka galmada ah, sida kufsi, fara-xumeyn ku lug leh iyo fara-xumeyn dhanka galmada ah; (waxaa ku jiri kara waxyalo xagga internetka ah, kaas oo fududeeya, ku cabsi-gelinaya iyo/ama dhiirrigelinaya fara-xumeynta galmada).
  - Dhibaataaynta galmada, sida hadallada galmada, hadallada, kaftanka iyo kufsigal galmada internetka, taas oo laga yaabo inay tahay mid taagan ama qayb ka mid ah qaab ballaaran oo xadgudub ah.
  - in qofku galmo galmo u galo iyada oo aan oggolaansho la sameyn, sida in qof kale lagu qasbo in uu karbaasho, isku taabto galmo, ama uu qof saddexaad kula galo waxqabad galmo.
  - Wadaagista qaawan iyo kuwa aan qaawaneyn ee qaawanaanta iyo sawirada ama fiidiyowayada (oo sidoo kale loo yaqaan sexting ama dhallinyarada ayaa soo saaray sawir galmo).
  - Sare, oo sida caadiga ah ku lug leh sawir hoosta dharka qofku isaga oo aan ruqsad haysan, iyada oo ujeedadu tahay in la arko xubinkooda taranka ama garbaha si ay u helaan raalli galmo, ama keeno dulliga dhibbanaha, cidhiidhi ama digo; iyo

- Bilowga/ xaasidnimada nooca rabshadaha iyo dhaqan-dhaqameedyada (tani waxaa ku jiri kara hawlo ay ku jiraan dhibaateyn, xadgudub ama dullinimo loo adeegsado sidii habka loo bilaabo qof koox ahaan iyo sidoo kale waxaa ku jiri kara waxyaabo internetka ah).
- [Ka Hortagga Xaqjirnimada \(The Prevent Duty\)](#)
- [Rabshadaha halista ah ee dhallinyarada](#)
- Mukhaadaraadka Mukhaadaraadka
- [Xanaanada Gaarka ah](#)
- [Young daryeelayaasha](#)

Macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan meelo muhiim ah oo ilaalin ah ayaa sidoo kale laga heli karaa Ilaalinta Nabadgelyada Caruurta ee Waxbarashada (Lifaqa B); [Boggoodu yahay NSPCC - Noocyada Tacaddiyada](#);

Iyo ilaha la dejiyey ee goobaha waxbarashada [The Bristol Safeguarding in Website-ka Waxbarashada](#).

PART 2: Hababka

2.1 Wargelinta walaacyada

Dhamaan shaqaalaha ayaa cad oo ku saabsan diiwaan galinta iyo u soo sheegida walaaca ku xigeennada DSL/DSL si waqtiga ku habboon. Loola jeedo qofka barta inuu halis degdeg ah ku jiro, shaqaalaha waa in uu wacaa booliska.

Dhamaan shaqaalaha ayaa ka war haya oo raaca habraacyada ay uga jawaabaan walaaca ku saabsan cunugga lagu faahfaahiyey [lifaqa B](#). Tan waxaa ka mid ah jawaabaha laga bixinayo ilmaha – on - waxyeelada ilmaha iyo bartayaasha la socda baahida caafimaadka maskaxda.

Dugsiga Hoose ee Southville ardayda waxey walaacooda ka keeni karaan macalinka fasalka, LSA, hogaamiyaha marxaladda ama ku-xigeenka ama maamule, waxaana loola dhaqmi doonaa si dhab ah.

2.2 Macluumaadka Wadaagista

Southville Primary waxaa ka go'an in ay tixgelin sabab u tahay mabaadi'da ilaalinta xogta la xiriira oo u ogolaanaya in lala wadaago (iyo hayn) macluumaadka shakhsiyeed sida lagu sheegay [Xeerka Ilaalinta Xogta 2018](#) iyo [Xeerarka Ilaalinta Xogta Guud ee UK](#). Tan waxaa ka mid ah sida loo kaydiyo loona wadaago macluumaadka si loo ilaaliyo ujeedooyinka, oo ay ku jiraan macluumaadka oo xasaasi ah iyo mid shakhsiyadeed, waana in loola dhaqmo 'xogta gaarka ah ee shakhsiga'.

Shaqaalaha goobtu waxay ogyihiin in:

- 'Ilaalinta' iyo 'shakhsiyaadka khatarta ku jira' waa xaalad hawl-gal u oggolaanaysa dadka ku howlgala inay wadaagaan xogta shakhsiyeed ee qaybta gaarka ah.
- Dhaqaatiirtu waxay raadin doonaan ogolaansho si ay u wadaagaan xogta halka ay suurtagal tahay in ay waafaqsan [tahay Wadaagista Macluumaadka Practitioners-ka Ilaalinta 2024.](#)
- Waxaa lagula talinayaa shaqaalaha inay akhriyaan [Waaxda Hagidda Ilaalinta Macluumaadka Waxbarashada ee Dugsiyada.](#)

Waxaa laga yaabaa in ay jiraan waqtiyo ay lagama maarmaan tahay in macluumaadka la wadaago iyada oo aan ogolaansho laga haysan sida:

- Si uu u helo raaligelin wuxuu ilmaha khatar gelinayaa,
- marka sidaas la sameeyo waxay wax u dhimeysaa baaritaanka dembiga,
- Si macquul ah looma filan karo in dhaqangeliye uu oggolaado,
- ama, haddii macluumaadka la wadaago waxa ay sare u qaadayso ilaalintiisa si waqtiga ku habboon, laakiin suurtagal ma ahan in ogolaansho laga helo.

Waxaa sidoo kale jira waqtiyo ay **Southville Primary** aysan siin doonin xogta shaqsiyeed ee ardayga meesha tijaabada khatarta ah ee ku dhisan sharciga la buuxiyo, (iyadoo lala wadaago macluumaadka ilmuhu uu halis dheeraad ah ugu jiro). Marka ay shaki ku jiraan **Southville Primary** waxay raadin doontaa talo sharci.

Xeerka Ilaalinta Xogta ee 2018 iyo Xeerarka Ilaalinta Xogta Guud ee UK ma horjoogsanayaan in macluumaadka la wadaago ujeeddooyinka in carruurta ammaan helaan. Cabsida laga qabo in macluumaadka la wadaago looma oggolaado in ay ka hor istaagto baahida loo qabo in la ilaaliyo iyo in la dhiirigeliyo samafalinta iyo ilaalinta nabadgelyada carruurta.

2.3 Aqoonsiga iyo la socodka baahiyaha ardayda nugul.

DSL iyo Ku Xigeenka DSL ayaa si joogto ah dib u eegis ugu samayn doona una kormeeri doona ardayda loo aqoonsaday inay yihiin kuwa nugul. Tan waxaa ka mid noqon kara dib u eegista xogta xaadirka, xogta habdhaqanka, xogta la qabsashada iyo xaqiijinta kaydinta. Tani waa in la hubiyo in:

- Waxaa la qaadi karaa waxqabad saami ah iyo mid waqti hore si loo dhiirigeliyo nabadgelyada iyo bad-qabka cunugga loogana hortago in dhibaataadu ay sii kororto.
- Macluumaadka ku saabsan ardayda nugul ayaa lala wadaagaa macalimiinta iyo shaqaalaha hoggaanka iskuulada iyo kuliyadaha si kor loogu qaado natiijooyinka waxbarashada.
- Ardayda hadda haysta, ama lahaa, shaqaalaha bulshada, waxaa dib loo eegayaa horumarka waxbarasho iyo ka faa'iidadooda waxbarasho iyo guulaha ay gaari doonaan, taageero waxbarasho oo dheeri ah ayaa la siin doonaa si looga caawiyo sidii ay u gaari lahaayeen awooddooda waxbarasho.

- Isbedel macquul ah ayaa la sameeyaa marka la eego wax ka qabashada dugsiga – tusaale ahaan waxaa laga jawaabayaa habdhaqanka.

2.4 Shaqoada hay'adaha badan

Southville Primary waa hay'ad ay qusayso hay'adda ilaalinta Bristol Safe Partnership waxayna la kaashan doontaa hay'adaha ku haboon ilaalinta iyo dhiirigelinta daryeelka caruurta oo ay ku jirto in la aqoonsado iyo ka jawaabista baahiyahooda. Tani waa iyada oo la raacayo hagitaan sharci ah [si wadajir ah u wada shaqeynta ilaalinaya caruurta](#).

Munaasabadaha xaqiijinaya qiimeyn sharci ah sida waafaqsan Xeerka Carruurta 1989:

- Haddii ilmuhu u baahan yahay sida ku xusan s.17 ee Xeerka Carruurta ee 1989 (oo ay ku jiraan marka ilmuhu yahay xanaaneeye yar iyo ama la raacayo hab gaar ah oo koriinaya).
- Ama haddii ilmuhu u baahan yahay difaaca sida ku xusan xeerka carruurta ee s.47 ee Xeerka Caruurta ee 1989 halkaas oo ay ka dareemayaan dhibaato weyn, ama ay u badan tahay in ay la kulmaan dhibaato weyn.

Gudbinta kiisaskan waa in loo gudbiyaa DSL (ama Ku Xigeenka DSLs) daryeelka bulshada carruurta ee maamulka hoose ee ilmahaasi ku nool yahay. Liiska la-xiriirista badbaadada iyo hay'adaha kale ee muhiimka ah waxaa ku qoran [lifaaqa B](#).

Halka uu ilmuhu mar horeba ku leeyahay shaqaale sooshaal, codsiga adeegu waa in uu si degdeg ah ugu tagaa shaqaalaha arimaha bulshada ee ay khuseyso ama haddii uu maqan yahay maamulaha kooxda. Haddii uu ilmuhu yahay cunugga uu xannaaneynayo, waa in sidoo kale la geeyaa iskuulka [Hope Virtual School](#).

Southville Primary waxay wada shaqeyn doonaan wax kasta oo qiimeyn ah oo ah ilaalinta sharci ee lagu sameeyo daryeelka bulshada: tan waxaa ka mid ah xaqiijinta matalaad ku haboon shirarka inter-hay'adaha dhexe ee ku habboon sida kulanka qorshaha taageerada isku-dhafaan ee hore iyo dib u eegista shirarka ilaalinta carruurta iyo kulamada kooxaha muhiimka ah.

2.4.1 Tixgelin dheeraad ah:

- Halkaas oo qof barto iyo/amaba qoyskiisa ay ku xiran yihiin qorshaha ilaalinta caruurta ee ka dhexeeya hay'adaha ama shirka qiimaynta halista ee kala duwan (MARAC), goobtu waxay gacan ka geysan doontaa diyaarinta, fulinta, iyo dib u eegista qorshaha sida ugu haboon.
- Marka lagu jiro xaaladaha ilmaha la hayo laga yaabo in loo dhigo jadwal hoos loo dhigay, ayey iskuulku kala tashanayaan hope virtual School iyagoo raacaya nidaamka deegaanka.

- Haddii laga shakiyo ama la galo dembi la xiriira in hubka dagaalka la keenay goobta dugsiga, goobtu waxay liisanaysaa waaxda yareynta rabshadaha ee Maamulka Hoose (Nabadgelyada Xulashooyinka) kuwaas oo tixgelinaya jawaab saami ah.
- Haddii ay jirto khatar ah in waxyeello jirto, booliska waa in lagu wacaa via 999. Walaacyada kale ee dambiga, tilmaanta aan sharci ahayn ee ['Marka la Wacayo Booliska' ee NSPCC](#) waxay noqon kartaa mid caawin karta ama la xiriir PCSO /Sarkaalka Dugsiga Booliska Beat Officer/Sarkaalka Dugsiga booliska dugsiga ee maxalliga ah.
- Haddii ay dhacdo dhif ah in dhimashada ilmaha ay dhacdo, ama ilmo si xun u waxyeeloobo, **Southville Primary** waxay ku wargelin doontaa Haysashada Bristol Safe Partnership sida ugu dhakhsaha badan ee macquulka ah.

2.5 Hakinta, ka-reebista joogtada ah, iyo guddoominta of Qodobbada Beddelka

(In la akhriyo iyadoo lala eegayo Siyaasadda Xiriirka iyo Hab-dhaqanka iyo Su'aalaha iyo Siyaasadda Ka-hortagga Joogtada ah)

Marka goobtu ay ka fekereyso in la joojiyo ama si joogto ah loo joojiyo marka laga reebo qofka barta oo qofka barta in qofka barta la aqoonsado nuglaanta dheeriga ah waxaa muhiim ah in daryeelka bartaha uu yahay tixgelin muhim ah. Madaxa macalinku wuxuu tixgelin doonaa waajibaadkooda sharci ee daryeelka marka uu guriga u diro qofka barta, waana in uu digtoonaa ku sameeyaa baahida loo qabo caawinaad dagdag ah ee ilmaha:

- waxaa marar badan ka maqan / aado ka maqan waxbarashada, guri ama daryeel
- uu la kulmay ganaaxyo badan, waxay halis ugu jirtaa in si joogto ah looga saaro dugsiga ama kulliyadda ama uu ku jiro qodob kale ama waaxda gudbinta ardayga

Southville Primary waxa ay gudan doonaan waajibaadkooda sharci ee la xiriira faragelintooda. Tan waxaa ka mid ah:

- in la tixgeliyo qiimayn sharci oo waafaqsan mabaadi'da Xeerka [Carruurta ee 1989](#),
- in go'aannada loo gaaro si ka hortagga takoorka iyadoo waafaqsan [Xeerka isku qiimo ahaanshaha ee 2010](#) (oo ay ka mid tahay in la tixgeliyo Xeerka [Diraasada](#))
- wuxuuna tixgelinayaa xuquuqda bartilmaamedku uu leeyahay sida waafaqsan Xeerka [Xuquuqda Aadanaha ee 1998](#).
- Wax ka qabashada waxay noqon doontaa mid waafaqsan hagitaanka sharci ee [joojinta Iskuulka iyo ka-saaris joogto ah - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

2.5.1 - Ficilada in ay qaadaan

- Qiimeyn ku saabsan baahida waa in lala sameeyaa la-hawlgalayaasha hay'ado badan oo la doonayo in lagu yareeyo halis kasta oo la ogaaday oo ah in waxyeello taas la waafajiyo [2.3 Aqoonsiga iyo la socodka baahida ardayda nugul](#).

- Haddii ilmaha lagu daro qorshaha ilaalinta caruurta ama halkaas oo faylka ilaalinta caruurta ee jira, waxaan wici doonaa shirka qiimaynta halista caruurta ee kala duduwan inta aan la gaarin go'aanka in laga saaro.
- Haddii ay dhacdo dhacdo hal mar oo hal mar ah oo ka dhasha go'aan degdeg ah oo lagu go'aamiyo in laga saaro, waa in qiimaynta khatarta la soo dhameystiro ka hor inta aan la isugu imaan kulanka golaha maamulka.

2.5.2 - Isticmaalka Qodobada Beddelka

Dhacdada halkaas oo **Southville Primary** ay u gudanayso qodob kale, habka wax barashada kale ee maxalliga ah ayaa khuseyn doona oo la raaci doonaa hanuun iyo hagitaan si loo hubiyo heshiis cad oo ah doorarka iyo mas'uuliyadaha si loo ilaaliyo qorshaha ilaalinta ardayda aan la barin goobta.

Southville Primary way sii wadi doonaan inay mas'uul ka ahaadaan ilaalinta bartahaas waxayna ka dhigi doontaa baaritaanno daruuri ah oo ku saabsan bixiyaha si loo daboolo baahida bartaha. Xaqiijinta qoraalka ah ee ka timid bixiye kale ayaa laga heli doonaa jeegaga shaqaalaha ee aanu haddii kale u qaban lahayn shaqaalaheena gaarka ah.

2.6 Ilmaha ka Maqan Waxbarashada

Qofka wax barta ee ka maqan waxbarashada ayaa tilmaame u noqon kara xadgudubka, dayacaadda iyo si xun u adeegsiga, ama waxaa laga yaabaa inuu tilmaamayo baahida loo qabo taageerada caawinta hore. Shaqaaluhu waa in uu raacaa hannaankii maqnaanshaha aan loo oggolayn iyo la tacaalidda carruurta ka maqan waxbarashada, gaar ahaan marar badan oo soo noqnoqda. Kuwaas waa in loo soo gudbiyo DSL oo dib loo eego si waafaqsan [2.3 Aqoonsiga iyo la socodka baahida bartayaasha nugul.](#)

Dugsiga hoose ee Southville wuxuu raaci doonaa hagitaankii lagu faahfaahiyey [Waxbarashada Caruurta maqan \(2016\)](#) iyo [Adeegga Daryeelka Waxbarashada ee Golaha Deegaanka Bristol - Carruurta Ka Maqan Waxbarashada](#)

Waxaa sidan ku jira wargelinta maamulka deegaanka ee cunuggu degan yahay:

- arday kasta oo ku guuldareysta in uu iskuulka si joogto ah u aado,
- ama uu maqan yahay iyadoon oggolaansho iskoolka haysan muddo 10 cisho iskuul ama ka badan oo xiriir ah, mudada u dhaxeysa ee lagu heshiiyay iskuulka iyo maamulka degmada.

2.6.1 - Waxbarashada Guriga ee la doorto

Iskuulka hoose ee Southville wuxuu maamulka deegaanka ogeysiinayaa qof kasta oo barasho ah, haddii uu waalidku xaq u leeyahay inuu ilmihisa guriga ku barto. Ilaalida faylalka waa in lala wadaago adeegga Maamulka Deegaanka ee Doorashada Guriga iyo tixgelinta haddii taageero dheeraad ah oo ka timid daryeelka bulsho ee carruurta la sameeyo si waafaqsan Xeerka Carruurta 1989.

2.7 Uga jawaab celi dhacdooyinka dhibaataada carruur-on-cunugga

(Waxaa jira jadwal qulqulaya ee [Lifaaqa B](#) oo muujinaya qaybtan).

Shaqaalaha oo dhan waa inay gartaan in carruurta ay ku xadgudbi karaan carruurta kale (oo uu ku jiro internetka). Waxaa muhiim ah in dhacdooyinka tacaddiyada iyo waxyeelada lagula dhaqmo iyada oo la raacayo siyaasadda ilaalinta iyadoo lala kaashanayo siyaasadda habdhaqanka. Si kastaba ha ahaatee, walaaca la xiriira daryeelka carruurta wuxuu u baahan yahay in habka iyo diiwaanka lagu hayo faylka ilaalinta iyo ilaalinta ilmaha.

Tusaalooyin dheeraad ah oo ku saabsan waxyeelada carruurta ee ilmaha waxaa lagu heli karaa sida ku xusan qaybta [1.9 Meelaha ilaalinta ee muhiimka ah](#). Waxaa la aqoonsan yahay in xadgudubka cunuggu uu ka dhici karo gudaha iyo dibadda iskuulka ama kuliyadaha ama internetka.

Ugu weyn ee Southville

- Waxaan leenahay hab 'aan loo dulqaadanayn' oo ku aaddan xadgudubka. Dhacdooyinka si dhab ah ayaa loo qaataa. Kuwaan waligood looma dulqaadan doono ama ma dhaafi doonaan sida 'banter', kaliya iyadoo qoslaaya' ama 'qayb ka mid ah korinta.' Banter iyo teasing waa in la aqoonsan karaa oo loo aqoonsan karaa oo loo aqoonsan yahay inay yihiin dabeecada cabudhinta waxayna u baahan kartaa faragelin saamiga ah.
- Xitaa marka la wajaho hab aan loo dulqaadan karin, waxaan qaadnaa tallaabooyin aan wax ku baraneyno oo aan qaadno si aan u hubino inaan yareyno khatarta ah in aan wax ka tarno dhaqanno aan la aqbali karin ama dhaqan caadi ka dhiga xadgudubka.
- Waxaa la fahmaa in dhibaataada ilmaha ku jirta cunugga ay ka tarjumeysa arrimaha sinnaanta marka loo eego kuwa la bartilmaameedsan karo ay u badan tahay in ay leeyihiin astaamaha la ilaaliyo.
- Aqoonsiga hore ee u nugul u nuglaanta dhibaataada ilmaha ilmahu keeno waxaa loo sameeyaa iyadoo dib loo eegayo ka qaybgalka, dhaqanka, kaartaynta iyo xaqiijinta diiwaanka ugu yaraan si waqti ah.

Waxaa jira nidaamyo cadcad oo jira (kuwaas oo si fiican loo dhiirigelinayo, si fudud loo fahmo oo si fudud loo heli karo) loogu talagalay baratayaashu inay si kalsooni leh u soo sheegaan xadgudubyada iyadoo in walaacooda si wax ku ool ah loola dhaqmi doono sida ka muuqata qaybta [2.1 Warbixinta walaaca](#) siyaasaddan. **Southville Primary** waxay xamili doontaa warbixinnada hore ee waxyeelada by:

- Xaqiijinta amniga degdegga ah ee ardayda ku lugta leh dhacdooyinka iyo helitaanka taageerada dhallinyarada kale ee ay saameysay.
- In si taxadar leh loo dhageysto cunugga, in aanu xukun haysan, caddeyn xuduudaha iyo sida warbixinta loo horumarin doono, oo aan la is weydiin su'aalo keenida iyo kaliya in la is weydiyo ilmaha meeshii loo baahdo su'aalo furan – halkaasoo, goorma, goorta, iwm;

- Xaqiijinta in dhibbanayaasha aan marnaba la heli doonin dareenka ah in ay dhibaato ka abuurayaan iyagoo soo gudbiya nooc kasta oo ah tacaddiyo, dayacaad ama faa'iido. Marnaba lagama yaabi doono in ay ka xishoodaan sameynta warbixinta.
- Xaqiijinta rabitaanka cunugga waxaa tixgelin lagu sameeyaa wax-ka-qabasho kasta iyo tallaabo kasta oo la qaadayo si loo xaqiijiyo amniga bartilmaameedka iyo xubnaha kale ee ka tirsan kooxda si guud u degan.
- Dhammaan shaqaalaha waa in ay ogaadaan in laga yaabo in carruurta aysan dareemin diyaar ama ay ogaadaan sida ay qof ugu sheegaan in la xadgudbay, laga faa'iidaysto, ama la dayacay, iyo/ama laga yaabo in aysan u aqoonsan waayo-aragnimadooda inay yihiin kuwo waxyeello leh.
- Maaha mid rajo leh in qarsoodi lagu kalsoonaado maadaama ay aadka u badan tahay in macluumaadka loo baahan yahay in dadka kale lala wadaago.

2.7.1 Tallaabooyinka la qaadayo ee la xiriira xadgudubyada galmada iyo kufsiga

Southville Primary wuxuu qaadi doonaa tallaabooyinkan soo socda marka uu ka jawaabay dhacdooyinka xadgudubyada galmada iyo kufsiga jinsiga:

- Dhacdooyinka waxaa si dhakhso ah loogu soo gudbin doonaa DSL/Ku Xigeenka DSL oo samayn doona qiimeyn dheeraad ah oo ku saabsan tallaabada loo qaadayo si la mid ah qodobbada la ogaaday. [Habdhaganka Galmada ee Brook - Habdhaganka Taraafikada Qalabka Qiimeynta Nalalka](#) Gaadiidka waa in looga faa'iideysataa in lagu wargeliyo qiimaynta khatarta iyo ficilada la qaadayo.
- DSLs/Deputies waxay qaadi doonaan tallaabo saami ah oo ay ka fiirsan doonaan in kiisaska lagu maamuli karo gudaha, iyada oo loo marayo caawinaad hore, ama ay ku lug leeyihiin hay'ado kale sida looga baahan yahay si waafaqsan qaybta [2.4 - Qaybta Shaqada Hay'adaha Kala Duwan](#).
- Marka ay dhacdo dhacdo fal xadgudubyo **galmo ah** (kufsi, weeraro la galo, ama ku-weerar galmo) marka laga bilaabo arrinta waxay tahay in arrintan loo gudbiyo booliska si degdeg ah **iyada oo aan loo eegin** da'da mas'uuliyadda dembiga (10 sano jir). Tan waa in si toos ah loogu soo sheego 101 si loo duuduuba ujeedooyinka iyo isla xisaabtanka. Arrintan ayaa la fahamsan yahay in boolisku uu qaadan doono wajahaad halkii uu qaadan lahaa cadaaladda dambiyada. Sidoo kale waa in si isdaba joog ah loogu gudbiyo daryeelka bulshada. Waxaa la codsan karaa istaraatiijiyad meesha waxbarashadu ay si cad uga muuqato walaaca dembiissiinta iyadoo la eegayo xaaladda hay'ado badan.
- Marka caruurta ay ku lugta lahayd ay u baahan yihiin qiimayn sharciyeed sida ku xusan xeerka s.17 ama s.47 ee xeerka caruurta 1989 waa in loo gudbiyaa warqad u socota daryeelka bulshada.
- Meelaha ay warbixintu ku jirto qaybta internetka ah, goobtu waxay daba socon doontaa [Raadinta, baarista iyo xannibaadda lagu sameeyo dugsi - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) iyo [In la wadaago qaawane iyo nudes iyo nudes-nudes: talooyin loogu talagalay goobaha waxbarashada ee la shaqeeya carruurta iyo dhallinyarada - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#). Tixgelinta ugu muhiimsani waa in shaqaalaha aysan ka

fiirsan ama ay sii wadin sawirrada sharci darada ah ee ilmaha yar. Talooyinka la iftiimiyay waxaad bixineysaa faahfaahin dheeraad ah oo ku saabsan waxa la qabanayo marka la daawanayo sawir aan laga maarmi karin.

- Qiimaynta khatarta iyo qorsheyaasha amniga ayaa loo samayn doonaa carruur gaar ah oo ku lug lahayd dhacdo oo ay ku jiraan qof goobjoogayaal ah. Tani waa in dib loo eegaa ugu yaraan 3 bilood oo kasta ama mar kasta oo ay dhacdo dhacdo. Kuwani waa in ay ku lug leeyihiin caruurta iyo waalidiinta/daryeelayaasha oo ay wax ka qabtaan khataraha mawduuca ku dhisan.

2.7.2 - Habka ilaalinta guud ee waxyeelada ilmaha ilmaha:

Iskuulka aasaasiga ah ee Southville wuxuu yarayn doonaa khatarta xadgudubka ilmaha ku salaysan ee caruurta ku jira iyaga oo qaadanaya qaab macquul ah oo lagu ilaalinayo iyada oo la kordhinayo nabadgelyada marka la eego xaaladaha ay waxyeello gaari karto - tani waxay ku jiri kartaa jawiga iskuulka laftiisa, kooxaha asxaabta iyo xaafadda.

Ka dib dhacdooyin kasta oo ku saabsan waxyeelada ilmaha ilmaha, DSL/Ku Xigeenadu waxay dib u eegis ku sameyn doonaan oo ay tixgelin doonaan in wax kasta oo dhaqan ama isbedel deegaaneed la sameyn karo oo la xiriira cashar kasta oo la bartay. Tan waxaa ka mid noqon kara in wax laga bedelo shaqaalaha iyo kormeerka, in wax laga beddelo deegaanka jireed iyo in la tixgeliyo isticmaalka iyo gudbinta mawduucyada ku saabsan manhajka waxbarashada.

2.8 Ka jawaabidda eedeymaha ku saabsan tacaddiyo ka dhan ah xirfadlayaasha.

Shaqaaluhu waa inay soo sheegaan wixii walaac ama eedeymo ah oo ku saabsan habdhaqanka xirfadlayaasha (oo ay ku jiraan shaqaalaha sahayda, mutadawiciin, iyo qandaraaslayaasha) meesha laga yaabo inay ku haystaan:

- u dhaqmeen hab ilmo waxyeelo u gaystay ama laga yaabo in ay ilmo dhibaateeyeen.
- waxaa suurtagal ah in loo geystay ama la xiriira dembi dembi.
- u dhaqmeen ilmaha ama carruurta si ay u tilmaamaan in ay khatar u noqon karaan in ay waxyeello u geysato carruurta; ama
- la dhaqmo ama laga yaabo in ay u dhaqmeen si muujinaya in laga yaabo in aysan ku haboonayn in lala shaqeeyo carruurta.

2.8.1 - Waa in talaabo degdeg ah laga qaado:

- Ha la hadlin qofkii ay khuseeyso.
- Eedaymaha ama welwelka ku saabsan asxaabta soo booqda, mutadawiciin iyo qandaraaslayaasha waa in si toos ah loogu soo wargaliyaa Macalinka Madaxa/Maamulaha kaas oo raaci doona hagitaan ku saabsan ilaalinta Carruurta nabadgelyada waxbarashada (Qeybta labaad: Dhowrista walaaca iyo eedeymaha laga soo jeediyo shaqaalaha, oo ay ku jiraan macalimiinta sahayda, mutadawiciin iyo qandaraaslayaal).

- Haddii ay walaacantu la xiriirto Macalinka Madaxa waa in loo gudbiyaa Guddoomiyaha Golayaasha, kaasoo la xisaabtami doona [Mas'uuliyiinta Maamulka Degaanka ee loo magacaabay \(LADO\)](#) oo iyaguna go'aan ka gaari doona tallaabo kasta oo loo baahan yahay.
- Haddii uu yimaado is af-garanwaa iyo danayn hortaagan hannaanka war gudbintu u socdaan, shaqaaluhu waxay si toos ah ugu soo gudbin karaan LADO.
- Haddii eedeymo la xiriira xubin ka tirsan shaqaalaha sahayda la siiyo, iskuulku wuxuu horyaalka ka qabanayaa wax iskoolka iyo baaritaanada horumarka ee la xiriira LADO inta uu la sii socdo la-shaqeynta iyo la shaqeynta hay'adda shaqaalaha.
- Waxaa loola jeedaa eedeymaha la xiriira dadka xanaaneeya dadka xannaaneeya ama qof kasta oo ka mid ah kalsoonida oo ka shaqeynaya ama si mutadawacnimo ah ula shaqeynaya carruur waa in loo gudbiyaa LADO maalintii la soo wargelinayo eedeynta. Shaqaalaha arrimaha bulshada ee loo qoondeeyey waa in sidoo kale la soo wacdiyaa maalinta. Iskuulka ma aha in uu sameeyo baadhitaano kasta haddii aysan LADO talo ka bixin arrintan.

2.8.2 - Walaac heer hoose ah

Tani waa in la akhriyaa iyadoo lala kaashanaayo xeerka anshaxa shaqaalaha iyo Ilaalinta Caruurta Amaan ee Waxbarashada (Qaybta 4aad). Walaac heer hoose ah ma ahan mid aan la fakiryi karin. hannaankan waa in loo isticmaalaa dhacdooyinka marka walaac laga qabo anshaxa xirfadeed uusan la kulmin xadka la dhigay bilowga qaybtaan.

- Warbixinta waa in la sameeyaa si waafaqsan habraaca goobaha gaarka ah, iyada oo loo marayo gudbinta DSL. **Koowaad ee Southville waxay** abuurtaa jawi shaqaalaha lagu dhiirigeliyo iyo inay ku kalsoon yihiin inay is-soo gudbiyaan halka ay isku arkeen iyagoo xaalad ku jira.
- DSL wuxuu wax ka qaban doonaa dabeecadaha aan xirfadeed lahayn wuxuuna qofka ku taageeri doonaa inuu saxo marxalad hore isagoo bixinaya jawaab celin, xasaasi ah, oo qiime leh oo lagu maareeyo walaacyada noocan oo kale ah marka la kiciyo.
- Review iyo saxo wixii cilad ah ee nidaamka ilaalinta goob ee.

2.9 Caafimaadka maskaxda iyo bad-qabka. (Jadwalka A socodka waxaa laga heli karaa in [Lifaaqa B](#) tusaalaha qaybtaan)

Dugsiyada iyo kulliyadaha waxay leeyihiin door muhiim ah oo ay uga cayaaraan taageeridda caafimaadka maskaxda iyo badqabka ardayda baratakooda. Dhibaatooyinka caafimaadka maskaxdu, waxay mararka qaarkood noqon karaan tilmaame muujinaya in ilmo uu la kulmay ama khatar ugu jiro inuu ku dhaco xad-gudub, dayacaad ama si xun, ama waxay u baahan karaan caawinaad degdeg ah.

Southville Primary waxaa ballanqaadi doonaa in ay ballanqaadi doonto waxa soo socda.

- Aqoonsiga hore ee u nuglaanta dhibaatooyinka caafimaadka maskaxda iyadoo dib loo eegayo ka qayb galka, dabeecadda, kacsanaanta, iyo ilaalinta diiwaanka ugu yaraan si waqti dheer ah.
- In la hubiyo in baratayaashu ay soo sheegi karaan ayna la wadaagaan walaaca si waafaqsan qaybta [2.1 Warbixinta walaaca](#) siyaasaddan.
- Shaqaaluhu waxay raaci doonaan hannaan ilaalin ah marka la eego soo sheegida walaaca ku xusan [lifaaqa B](#) sidaas darteed DSL/Ku-xigeenka DSLs (iyo xubno ballaaran oo ka tirsan kooxda ilaalinta sida DIRCO) waxay qiimeyn karaan in ay jiraan wax nugul kale oo la aqoonsan karo iyo taageero saami ah oo loo tixgelinayo.
- Shaqaaluhu waxay hubin doonaan in caafimaad iyo bad-qab degdeg ah ay helaan qofkii barto oo muujiya dhibaato ba'an oo dhinaca caafimaadka maskaxda ah. Waxay tani u baahan kartaa adeega degdega ah iyada oo loo marayo 999, haddii qofka caatada ahi uu halis ugu jiro in waxyeello degdeg ahi soo gaadho.
- DSLs/Ku Xigeenadu waxay tixgelin doonaan in kiis lagu maamuli karo gudaha, iyada oo loo marayo caawinaad hore, ama ay ku lug leeyihiin hay'ado kale sida looga baahan yahay si waafaqsan qaybta [2.4 - Multi-Agency Working](#).
- Goobtu waxay la xiriiri doontaa oo la shaqaynaysaa qofka barta iyo waalidka ama dadka xanaaneeya si loo hubiyo in faragelintu ay ku jirto danaha ugu wanaagsan ee cunugga.
- DSLs waxay isku lifaaqi doonaan shaqaalaha si loo hubiyo in isbedelka macquulka ah la sameeyo iyo in la horumariyo habab lagu taageerayo in la gaaro natiijooyin waxbarasho oo wanaagsan.
- Kaliya xirfadlayaasha si ku haboon u tababaran waa in ay isku dayaan in ay sameeyaan ogaanshaha cudurka cudurada maskaxda - DSLs iyo kooxda hoggaanka sare ee hoggaanka waa in ay awoodaan in ay helaan la-talin takhasus leh iyada oo loo marayo adeegyada bartilmaameedka ah ama iyada oo loo marayo degaankooda [Khabiirka Caafimaadka Maskaxda Hoose ee ka socda Adeegyada Latashiga Carruurta iyo Qoyska](#).

2.9.1 - Habka ilaalinta guud ee caafimaadka maskaxda

Southville Primary waxay xaqiijin doontaa in tallaabooyinka ka hortagga marka loo eego bixinta ilaalinta manhajka ay siin doonaan fursado ay ku ogaan karaan bartayaasha xilliga ay u baahan karaan caawimaad, iyo in ay yeeshaan adkeyn.

Goobtu waxay qaadan doontaa 'habka dugsiga oo dhan' si loo:

- in la gaarsiiyo barasho tayo sare leh oo ku saabsan caafimaadka maskaxda iyo fayo-qabka waxbarashada
- lahaanshaha dhaqan kor u qaada caafimaadka maskaxda iyo bad qabka;
- Lahaanshaha jawi kor u qaada caafimaadka maskaxda iyo bad qabka;
- Xaqiijinta in ardayda iyo shaqaalahaba ay ka warqabaan oo ay awoodaan in ay helaan adeeyo kala duwan oo caafimaadka dhimirka ah;
- taageeraya shaqaalaha caafimaad;
- Iyo in la go'aansado ka qaybgalka ardayda iyo waalidka.

2.10 Ammaanka Online

Badbaadada Online waa mawduuc isku dhafan oo la isku xidhay oo la tixgeliyo kale oo ilaalin ah. Waa lagama maarmaan in DSL ay hogaanka u qabato hubinta in faragelintu ay waxtar noqoto. Tani waxay ka dhigan tahay isku-dubaridka taageerada iyo la-hawlgalida saaxiibada kale ee goobta kuwaas oo laga yaabo inay leeyihiin khibrad farsamo oo badan sida maamulaha IT-da.

Southville Primary waxaa ka go'an in ay wax ka qabato arrimaha amniga online kuna saabsan content, contact, dhaqanka iyo ganacsiga. Tan waxaa ka mid ah:

- Xaqiijinta in amniga internetka uu ku saabsan yahay siyaasadaha iyo nidaamyada la xiriira.
- Badbaadada internetka ayaa la iskula dhexgalaa si loo ilaaliyo tababbarka shaqaalaha iyo ilaalinta manhajka waxbarashada ee barata.
- Qirashada in xadgudubka caruurta lagu xadgudbo ilmo-ku-noolaanshada ka dhici kara teknoolajiyadda casriga ah ee u dhexaysa shakhsiyaadka iyo kooxaha ayaa ka dhici kara teknoolajiyadda casriga ah ee u dhexaysa shakhsiyaadka iyo kooxaha. Tani waa in loo soo dhowaado isla geeddi-socodka lagu qeexay qaybta 2.7 Ka jawaabidda dhacdooyinka dhibaataada carruur-on-cunugga **iy akhriska** iyadoo lala raacayo siyaasadaha la xiriira Southville Primary.
- Bixinta waxbarashada iyada oo loo marayo barashada fog waxay waafaqsan tahay talooyinka dowliga ah ee hadda jira [Ilaalinta iyo waxbarashada fog inta lagu jiro coronavirus \(COVID-19\) - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) iyo Bixinta waxbarasho durugsan: [hagitaanka dugsiyada - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#).
- Waxtarka awoodda dejinta ee lagu ilaalinayo bartilmaameedyada ku saabsan shaandhaynta iyo kormeerka, amniga macluumaadka iyo maaraynta helitaanka maaraynta ee ay la socdaan kuwa kor ku xusan ayaa dib loo eegi doonaa sanad kasta iyadoo la raacayo heerka dijitaalka iyo tiknoolajiyada ee dugsiyada iyo kulliyadaha Kulliyadaha [Kulanka heerka dhijitaalka iyo tiknoolajiyada ee dugsiyada iyo kulliyadaha - Shaandhaynta iyo kormeerka heerarka dugsiyada iyo kulliyadaha - Talo- GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Lifaaqa A – Tilmaamaha Key ee arrimaha ilaalintu.

Dhammaan siyaasadaha waaxda waxbarashada ee muhiimka ah ee khuseeya goobaha waxbarashada waxaad ka heli kartaa bogga soo socda <https://www.bristolsafeguardingineducation.org/guidance/>

Hagidda kale ee da'da badan iyo siyaasadaha ka yimaada Iskaashiga Ilaalinta Deegaanka:

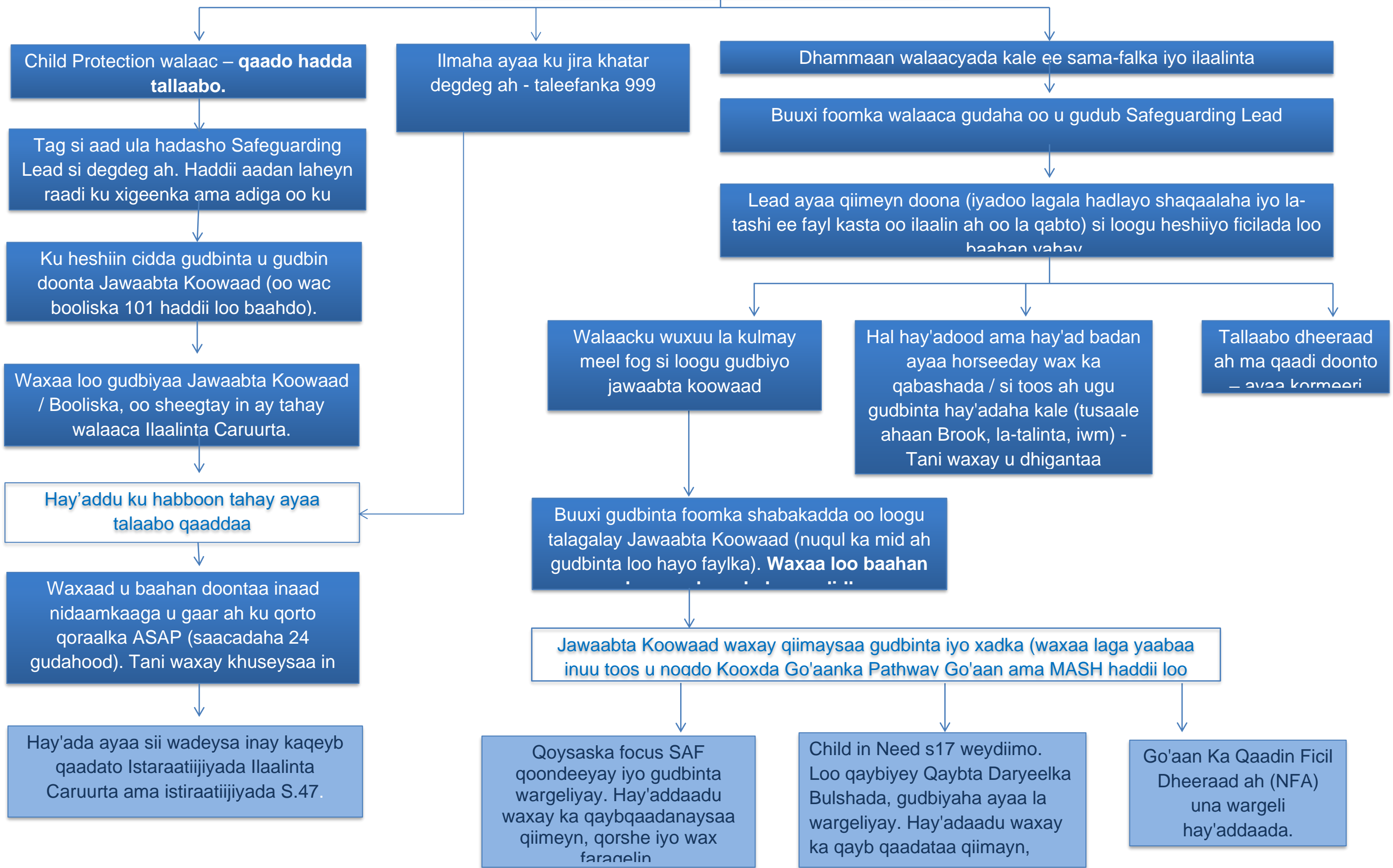
- Wixii Bristol - [Ilaalinta Bristol ee carruurta](#)
- Waayo, South glos - [South Glos ilaalinta carruurta](#)

Lifaaqa B - Warbixinta walaacyada

- Warbixinta Walaacyada Flow Shaxda (Bristol) - [Riix halkan](#)
- Shaxda socodka geedi socodka ee loogu talagalay ka jawaabida dhacdooyinka dhacdooyinka ilmaha-on-cunugga iyo walaaca Caafimaadka Maskaxda - [Riix halkan](#)
- Ilaalinta injineerka multiagency xiriirada poster (Bristol) – [Riix halkan](#)
- Si aad u ballaarantid xiriirada maxalliga ah waxay isticmaalaan boggan soo socda - [Bristol Safeguarding in Education Local Contacts List](#)
- Xiriirada Dowladaha Hoose ee dariska [ah - Guji halkan](#)

Warbixinta Walaacyada Flow Shaxda - Bristol

Haddii aad qabto walaac ku saabsan

Natiijadu wax kasta ha noqonin, la socosho, dib u tixraac ama aad u sii kordhiso sida ugu haboon. Ka qeybqaado dhamaan qiimeynta iyo qorshayaashaba. Gudbinta Chase haddii aan la wargelin – tani waa

Dhamaan shaqaalaha waa in ay ka warqabaan in dhibaatooyinka caafimaadka maskaxdu, ay, xaaladaha qaarkood, noqon karaan tilmaame muujinaya in ilmo xanuunsanayo ama ay halis ugu jiraan in ay la kulmaan tacaddi,

Ka-fal-celinta ilaalinta caafimaadka maskaxda iyo ilmaha

Shaqaalaha oo dhan waa inay aqoonsadaan in carruurta ay awood u leeyihiin in ay ku xadgudbaan carruurta kale. Dhammaan shaqaalaha waa in ay cadeeyaan oo ku saabsan siyaasadda iyo nidaamyada ay

Waxaa jira walaac laga qabo caafimaadka maskaxda ee barta

waxaa lagu ogsoon yahay dhacdo ama qaab caruur ah oo ku saabsan isticmaalka caruurta

Kaliya xirfadlayaasha sida ku haboon loo tababaray waa in ay isku dayaan in ay sameeyaan ogaanshaha cudurada maskaxda. Shaqaalaha si kastaba ha ahaatee, waxaa loo hayaa meelo fiican oo u jooga inay u joogaan caruurta maalin-maalin ah iyo inay cadeeyaan kuwa ay dabeecaddoodu soo jeedinayso in ay la

In la xasiliyo nabadgelyada ardayda (s) ee ku lug leh iyo taageerada ilaha loogu talagalay dhalinyarada kale ee ay saameysay

Ku qor welwelka / dhacdooyinka si waafaqsan habka ilaalinta iyo siyaasadda ilaalinta ilmahaaga (tusaale ahaan CPOMs). DSL iyo ku xigeenada ayaa la ogaysiiyaa

Walaaca waxaa dib u eegaya DSL iyo kooxda ilaalada. Macluumaadka waa in ay ahaadaan kuwo isdhaafsan oo la tixraacayo iyadoo la joogayo, diiwaanka dabeecadda, kasbashada iyo wixii ilaalin ah iyo walaac kasta oo laga qabo ilaalinta ilmaha.

Tusaale ahaan suurtagalka ah ee cunugga ku xadgudba

- Xabad-xaajin (iyo waxyeelo internetka ah)
- Fara-xumeynta jir ahaaneed
- Dagaalka galmada iyo ku-xad gudubka galmada
- Upskirting
- Sexting (dhalinyarada soo saaray)

Hagitaan dheeraad ah oo loo isticmaalo in looga jawaabo walaaca:

- [Caafimaadka maskaxda iyo habdhaqanka dugsiga \(link\)](#)
- [Horumarinta caafimaadka nafsadda iyo bad qabka](#)

Walaac iyo baahida loo qabo in dib loo eego barashada iyo qoyska

Walaac waxaa lagu maareyn karaa gudaha iyada oo loo marayo dejinta ku saleysan caawimaada hore, taageerada iyo calaamadaha.

Walaac wuxuu u baahan yahay taageero dheeraad ah oo ka imaanaya hay'ad bartilmaameed ah ama Khaliis ku takhasusay caafimaadka maskaxda ee aasaasiga ah.

Ilaalinta carruurta walaac kaas oo u baahan in loo gudbiyo daryeelka bulshada si loo sameeyo qiimayn ku xusan s.17 ama s.47 ee Xeerka Caruurta 1989. Iskuulka waxaa laga yaabaa inay si toos ah ugu tilmaamaan CAMHs.

Hagitaano dheeraad ah oo loo isticmaalo in wax looga qabto walaaca

- [Talooyin loogu talagalay Dugsiyada iyo Kulliyadaha ku saabsan ka jawaabidda dhacdooyinka Sexting \(link\)](#)
- [Habdhaqanka Galmada Qalabka Fudud ee Traffic Light \(link\)](#)

Walaacyada gudaha lagu maareeyey iyada oo loo marayo taageero xoolo-dhaqato, ilaalinta mawduuca guud, qaababka dib-u-soo celinta, RSE/PSHE. Dejinta waxay ku wargelisaa waalidiinta/daryeelayaasha dhacdooyinka iyo ficilada.

Ku celi dhacdooyinka ama in walaac dhexdhexaad ah – Dejinta liiska waalidiinta / daryeelayaasha. Tixgeli raadinta oggolaansho iyo talo siinta adeegyo loogu talagalay bartilmaameedka / takhasuska si ay u taageeraan dhammaan bartavaasha ku lugta leh dhacdada (s).

Walaacyada ilaalinta ilmaha oo cad / arrinta dembiyada. In loo gudbiyo daryeelka bulshada iyo/ama booliska si uu u fiiriyo qiimayn sharciyeed awgeed.

Natijiyooyinka

Natijiyooyinka

Dhamaan tallaabooyinka, qiimaynta khatarta iyo jawaabaha waa in lagu diiwan geliyaa faylka Ilaalinta Ilmaha /Ilaalinta Ilmaha. Qorshaha/qiimaynta khatarta waa in dib loo eego 3 bilood kasta ama mar kasta walaac kale ayaa la soo saaraa.

xiriirada hay'adaha badan

Haddii aad walaac ka qabto ilmo / qof dhalinyaro ah oo Jooga Bristol ...

Haddii ilmuhu khatar degdeg ah ugu jiro, wac BOOLISKA	HORE 999	
Si loo sameeyo gudbin deg deg ah, yacni in ilmuhu ay u badantahay in uu ku dhaco ama uu dhibaateysanayo dhibaato wayn, wac daryeelka bulsho ee carruurta.	JAWAABTA KOOWAAD - 0117 9036444	
Out of Saacadaha Gudbinta	KOOXDA HEEGANKA XAALADDA DEGDEGGA AH - 01454 615 165	
Dhibaatooyinka Caafimaadka Maskaxda (24 saacadood, 7 maalmood usbuucii)	Caafimaadka Maskaxda ee Bristol - 0300 555 0334	
Si aad u sameysid gudbin AAN DEG-DEG AHAYN, la xiriir JAWAABTA KOOWAAD adigoo isticmaalaya foomka internetka	Foomka Jawaabta koowaad ee Internetka https://www.bristol.gov.uk/social-care-health/make-a-referral-to-first-response	
Si aad walaac u keento, loona waydiiyo talo ku saabsan xag-jirnimada (sidoo kale la xiriir Jawaabta Koowaad).	WAAJIBAADKA KA HORTAGGA - 01278 647466 PreventSW@avonandsomerset.police.uk	
Si aad u xiriirto takhasuska khaaska ah ee ilaalinta booliska	Qaybta Ilaalinta Khafiifka (Booliska Avon iyo Somerset) 01278 649228 LighthouseBristol@avonandsomerset.police.uk	
Wixii talo iyo tusaale ah ee ku saabsan, in la sameeyo gudbin	Qoysaska Focus ku jira (Taageerada LaLa Beegsanayo) -	
Koonfurta 0117 9037770	Bariga dhexe 0117 3576460	Waqooyiga 0117 3521499

Haddii aad qabto walaac la xiriira shaqaale la shaqeeya caruurta...

In la soo qaado walaac iyo in la waydiiyo tilmaan la xiriirta sida uu u dhaqmo qof caruurta la shaqeeya	Maamul-degaanka oo la magacaabay sarkaal - (LADO) TAI: 0117 9037795 Foomka ogeysiinta KBSP LADO
---	---

Wixii macluumaad ah, talo iyo hagitaan ee la xiriira dhowrista siyaasadda iyo nidaamka.

<u>Ilaalinta Kooxda Waxbarashada</u>		
KU: 01179222532 E: Safeguardingineducationteam@bristol.gov.uk		
South Taliyaha Helen Macdonald helen.macdonald@bristol.gov.uk 01179222533	Iataliyaha bariga dhexe Jess Curtis jessica.curtis@bristol.gov.uk 0117 9222710	North la taliye Elisabeth Clark elisabeth.clark@bristol.gov.uk 01179222534
Cunugsiga galmada iyo ku-faaiidaysashada carruurta	Hawlgalkii Topaz (Avon iyo Police Somerset) https://www.avonandsomerset.police.uk/forms/vul	
Kooxda Ikhtiyaar ikhtiyaar ah - Maamulayaasha ka mid noqoshada Waxbarashada		
Koonfurta Ingrid.Hooper@bristol.gov.uk	Bariga dhexe Calum.Paton@bristol.gov.uk	Waqooyiga Ross.Moody@bristol.gov.uk
Ku wargeli ilmaha ka maqan waxbarashada	Golaha Magaalada Bristol - Daryeelka Waxbarashada https://www.bristol.gov.uk/schools-learning-early-years/children-missing-education-cme	
Carruurta ay aafaysay guurka qasabka ah	Qeybta guurka qasabka ah EE. UU. (0) 20 7008 0151 E: fmufco@fco.gov.uk	
Talobixinta Badbaadada Online	Khadka Caawinta ee Ilaalinta Online Online KU: 0344 381 4772 E: helpline@saferinternet.org.uk	
Ka warbixinta xadgudubka internetka iyo qurxinta	Ka-faa'iidaysiga Carruurta iyo taliska Ilaalinta Online https://www.ceop.police.uk/ceop-reporting/	

Talo-siinta FGM	Khadka Caawinta NSPCC FGM T: 0800 028 3550 E: fgmhelp@nspcc.org.uk	
Taageerada xadgudubka dhaqan ee gudaha (Bristol)	Hagaha adeegyada maxalliga iyo umadda https://www.bristol.gov.uk/crime-emergencies/abuse-violence	
Dhallinyaro daryeelayaal – talo iyo taageero.	Xarunta Taageerada Daryeelayaasha KU: 0117 958 9980 W: https://www.carerssupportcentre.org.uk/young-carers/contact-young-carers/	
Whistleblowing siyaasadda xirfadeed	NSPCC Whistleblowing hotline T: 0800 028 0285E: help@nspcc.org.uk	
Caafimaadka maskaxda ee Carruurta iyo Dhalinyarada (CAMHS)		
Khariidadaha Caafimaadka Aasaasiga ah ee Maskaxda (talo) Caafimaadka Maskaxda ee Caruurta iyo Dhalinyarada		
Koonfurta 0117 3408121	Bariga dhexe 0117 3408600	Waqooyiga 0117 3546800
Iskaashiga Caafimaadka Maskaxda ee Wiltshire NHS Trust 24/7 khadka dhibaataada: 0800 953 1919		
Talooyinka ku xeeran habdhaqanka galmada waxyeelleeya.	Noqo Safe 0117 3408700 Ku: https://www.awp.nhs.uk/camhs/camhs-services/HSB-services/be-safe	
	Brook Traffic Light Tool CPD: Koorsada Dabeecadaha Galmada ee Brook Qalabka Fudud ee Tartanka (RSE)	

Maamulada kale ee degaanka Contacts

Hay'adda deegaanka ee uu ilmuhu degan yahay	Faahfaahinta xiriirka	Out of saacadaha / Weekend
South Gloucestershire	Kooxda Access iyo Reponses T: 01454 866000 - Isniinta ilaa Khamiista 9.00 – 5.00, 4.30 Jimcaha E: accessandresponse@southglos.gov.uk W: Kooxaha Helitaanka iyo Helitaanka (ART) Golaha Koonfurta Gloucestershire (southglos.gov.uk)	Kooxda Hawlaha Heeganka 01454 615165
North Somerset	Single Point of Access T: 01275 888 808 –Isniin-Khamiis 8.45am-5pm, Jimco 8.45 subaxnimo- 4.30pm	

	<p>W: Caruurta, dhalinyarada iyo qoysaska Golaha North Somerset (n-somerset.gov.uk)</p>	
<p>Bath iyo North East Somerset (BANES)</p>	<p>Adeegga Shaqada sooshalka ee carruurta</p> <p>T: 01225 396312 o 012225 396313 Isniin-Khamiis 8:30 a 17,08:30-30 duhurnimo, Jimco 08:30-4:30 duhurnimo</p> <p>E: ChildCare_Duty@bathnes.gov.uk</p> <p>W: Warbixin walaac ku saabsan ilmahaaga Bath iyo North East Somerset Council (bathnes.gov.uk)</p>	

Lifaaqa C - Wax ka qabashada daahfurka xadgudubka, dayacaad ama si xun

Marka uu ilmuhu iga sheego xadgudub, dayacaad ama kufsi ay la kulmeen dhibaata ay la kulmeen maxaan xasuustaa?

- Is xasillooni.
- Ha la xiriirin isku-duub, xanaaq ama fadeexad.
- Xaqiijinta ilmaha. U sheeg inaad ku faraxsan tahay in ay adiga kula hadlaan.
- Marna ha balanqaadin qarsoodi. Ku qancin in aad isku dayi doonto in aad caawiso laakiin u sheeg cunugga in laga yaabo in laga yaabo in aad dadka kale u sheegto si ay tan u sameeyaan. Sheeg gobolka cidda ay tani ahaan doonto iyo sababta.
- Ku dhiirigeli ilmaha in ay hadlaan, laakiin ha is weydiin "su'aalo horsed ah" ama wixii macluumaad ah riix. Isticmaal 'Ii sheeg, ii sharax, ii sharax' (TED) su'aalaha.
- Maqla oo xusuuso.
- Hubi in aad si sax ah u fahmeen waxa uu cunuggu isku dayayo in uu kuu sheego.
- Ku ammaan ilmaha sida uu kuu sheegayo. Ugana garoow in ay xaq u leeyihiin in ay helaan ammaan iyo ilaalin.
- Waxa aan haboonayn in wax faallo ah laga bixiyo ninka lagu eedeeyey inuu geystay falka geystay.
- Ogsoonow in cunuggu uu dib uga noqon karo wixii uu kuu sheegay. Waa lama maarmaan in la diiwaan geliyo wax kasta oo aad maqashay.
- Dhammaadka wada hadalka, marka uu dhamaado, marka uu dhamaado u sheeg ilmaha cidda aad sheegeyso iyo sababta qofkaas ama dadkaasi ay u baahan yihiin in ay ogaadaan.
- Sida ugu dhakhsaha badan markaad dabadeed awoodi kartid ka samee diiwaan faahfaahsan oo ku saabsan hadalka adiga oo isticmaalaya luuqada ilmaha. Ku dar wixii su'aalo ah oo aad weydiisay. Wax fikrad ah ama fasiraad ah ha ku darin.

NB Ma ahan doorka ay ku leeyihiin shaqaalaha waxbarashada inay raadiyaan shaacin. Doorkooduna waa in ay dhowraan in wax laga yaabo inay khaldan yihiin, wax ka weydiiyaan, wax ka weydiiyaan, dhagaystaan, noqon karaan kuwo la heli karo, ayna isku dayaan in ay waqti u sameeyaan si ay u hadlaan.

- 5 'R's waxay ka caawisaa fahamka waxa ay tahay xirfadleyda waajibaadkooda la xiriira ka jawaabidda dhacdo.

Aqoonsi - jawaab - Xaqiijinta - Tixraac - Diwaan

Lifaaqa D - Noocyada xadgudubka iyo dayacaad

Ololaha Waaxda Waxbarashada ee wax ka qabashada xad gudubyada caruurta waxay leedahay fiidiyowyo la heli karo oo laga daawado

<https://tacklechildabuse.campaign.gov.uk/>

Tacaddiyada iyo dayacaadda waxaa lagu qeexaa in ay yihiin habdhaqan xumada ilmaha ama da'yarka oo qofku uu si xun u isticmaali karo ama uu ilmaha ku dayacadayn karo isagoo dhib gaarsiinaya, ama uu ku guuldareysto in uu ka hortago dhib. Waxaa laga yaabaa inay tacaddi u geystaan qof weyn, qof weyn ama cunug kale ama carruur kale.

Dhammaan shaqaalaha dugsiyada iyo kulliyadaha waa in ay ogaadaan in kufsi, dayacaad iyo dhowrid arrimaha ay dhif tahay dhacdooyinka gooni isu taagan oo ay dabooli karaan hal qeexid ama qoraal. Xaaladaha intooda badan arrimo badan ayaa midba midka kale isku meereysanaya. Carruurta qaba Baahiyaha Gaarka ah ee Waxbarashada iyo Naafada (DIR) caqabado dheeraad ah ayey jiri karaan marka la aqoonsanayo xad-gudub iyo dayacaad, waxaa ka mid ah:

- malaha tusmooyinka tacaddiyada suurtagalka ah sida dabeecada, niyad jabka iyo dhaawaca ay la xiriiraan naafada ilmaha iyada oo aan sii baarin;
- in aad u nugul tahay go'doominada kooxaha isirka marka loo eego carruurta kale;
- suurtagalnimada caruurta qaba SEN iyo naafanimada ayaa si aan habsami lahayn u saameeyay habdhaqanka sida dhibista, iyadoo aan dusha laga muujin wax calaamado ah; iyo
- isgaarsiinta oo caqabado adag ku ah in laga gudbo caqabadahaas

Si wax looga qabto caqabadahan dheeraadka ah, dugsiyada iyo kulliyadaha waa in ay tixgeliyaan taageerada dheeraadka ah ee xoolo-dhaqato ee carruurta leh DIR.

Kuwa soo socda ayaa ah qeexidda xadgudubka iyo dayaca sida lagu xusay wada shaqeynta wadajirka ah ee ilaalinta caruurta si kastaba ha ahaatee, mas'uuliyadda ugu dambeysa ee ka saaran in ay qiimeeyso oo qeexdo nooca xadgudubka ilmaha ama qofka da'da yar ah ee laga yaabo in ay tahay midka ah Adeegyada Booliska iyo Carruurta – mas'uuliyaddeenu waa in aan fahamno waxa ay tahay nooca tacaddiyo iyo sida ay tani saameyn ugu yeelan karto daryeelka iyo horumarka carruurteena iyo halka aan ka haysano iyo halka aan ka haysano waxaa laga yaabaa in ilmaha ama da'yarku uu khatar ugu jiro in uu geysto xadgudub iyo dayacaad (hal ama ka badan qaybo ayaa codsan kara) si uu tallaabo habboon uga qaado waqtiga ugu horeeya ee suurtagalka ah.

Xadgudubka jireed: waa nooc xadgudubyo ka kooban oo ay ka mid yihiin garaacid, ruxruxid, tuurid, sumoobid, gubasho ama kulayl, maanshayn, rabshado ama si kale sababi kara waxyeelo jireed oo ilmaha yar gaarsiya. Waxyeelo jireed ayaa sidoo kale laga yaabaa inay keento marka waalidka ama xannaaneeyaha uu abuurto calaamadaha, ama si ula kac ah u khasbaya, jirrada ilmaha.

Dayacaad la'aanta: in si joogta ah loogu guuldareysto la kulanka baahida jireed iyo/ama nafsi ee aasaasiga ah ee ilmaha, waxay u badantahay inay keento curyaamo daran oo ku dhacda caafimaadka ama korriinka ilmaha. Waxaa laga yaabaa in dayacaad la'aanta ay dhacdo inta lagu jiro uurka, ayadoo ay sabab u tahay isticmaalka maandooriyaha hooyada. Marka ilmaha uu dhasho, dayacaad ayaa waxaa dhici karta in waalidku uu ku guuldareysto

ama qof xanaaneeya aanan: siin cunto, dhar iyo hoy ku filan (oo ay ku jirto in guriga laga saaro ama dayacaadda); ka ilaali ilmaha dhibaato jireed iyo mid caadiyan ah ama khatar; in la xaqiijiyo kormeer ku filan (oo ay ku jiraan isticmaalka daryeel-bixiyaalyaasha aan ku filnayn); ama in la xaqiijiyo in daryeel caafimaad ama daaweyn ku haboon la siiyo. Waxaa kaloo ku jiri kara dayacaad, ama aanan ka jawaabin baahiyaha aasaasiga ah ee dareenka ilmaha.

Xadgudubka caadooyinka ah(Emotional Jimca: ilmaha caadilad xumo oo joogto ah sida in ay keento saamayn daran iyo mid daran oo ku keeni karta korriinka caadoodka ee ilmaha. Waxaa dhici karta in ay ku lug leedahay in ilmaha loo gudbiyo in ay yihiin kuwo aan qiimo lahayn ama aan la jeclayn, aan ku filnayn, ama la qiimeeyo kaliya inta ay daboolayaan baahida qof kale. Waxaa ka mid ahaan kara in aan cunugga fursad u siinin in uu aragtidooda ku muujiyo, si ula kac ah u aamusiiyo ama 'ku madadaalo' waxa ay sheegayaan ama sida ay isu gudbiyaan. Waxaa laga yaabaa inay ku muuqato da'da ama aan haboonayn oo kor u kacsan oo la filayo in lagu soo rogo carruurta. Kuwaas waxaa ka mid ahaan kara isdhexgalka ka baxsan awoodda koritaanka ilmaha, sidoo kale xad-dhaafka xad-dhaafka iyo xaddidaadda sahaminta iyo barashada, ama ka hortagga in ilmaha ka qayb qaato isdhexgalka bulshada ee caadiga ah. Waxaa dhici karta in ay ku lug leedahay in aad aragto ama maqasho si xun u daaweynta qof kale. Waxaa laga yaabaa in ay ku lug yeelato cabudhin halis ah (oo ay ku jiraan xadgudubyada internetka), taas oo keenta in carruurta inta badan ay dareemaan cabsi ama khatar ku jirto, ama faa'iidayasi ama musuqmaasuq carruur ah. Xad-gudubyada dareenka qaarkood waxay lug ku leedahay dhammaan noocyada kala duwan ee caruurta si xun ula dhaqmi jiray, inkastoo kaligood ay dhici karto.

Xadgudubka galmada: waxaa ka mid ah in lagu qasbo ama sasabto in cunug ama qof da'yar ah lagu qasbo in uu ka qeyb-qaato hawlaha galmada, mana aha qasab in ay ku lug leeyihiin rabshado heer sare ah, haddii ilmuhu ka warqabo waxa dhacaya iyo in kale. Hawlaha waxay ku lug lahaan karaan isku taabasho jireed, oo ay ka mid tahay in weerar lagu geystay (tusaale ahaan kufsi ama jinsi afka ah) ama falal aan gaabanayn sida siigeysashada, dhunkashada, xoqida, iyo taabagelinta meel ka baxsan dharka. Waxay sidoo kale ku jiri karaan howlo aan la xiriir lahayn, sida in ay ku lug leeyihiin caruurta fiirinta, ama soo saarida, sawirada galmada, daawashada falalka galmada, ku dhiirgalinta caruurta inay u dhaqmaan habab galmo ah, ama in la qurxiyo ilmaha oo u diyaarinaya xadgudub (oo ay ku jiraan internetka). Xadgudubka galmada keliya ma geysto ragga waaweyn. Dumarku xittaa waxay sameyn karaan tacaddiyo galmo, sidoo kale carruurta kale way sameyn karaan.

Lifaaqa E: Tallaabooyin gaar ah oo lagu qaadayo arrimaha ilaalinta mawduuca

Tilmaan guud ama mid qaranba halkan laguma soo dari doono. Kooban oo ku saabsan waajibaadka gaarka ah waxaa lagu daray [In La Ilaaliyo Caruurta Badbaadada Waxbarashada Lifaaqa B](#) iyo helitaanka hanuuninta maxalliga ah waxaa laga heli karaa [lifaaqa A](#) ee dukumintigan.

Iyada oo la aqoonsanayo in xadka ilaalinta ilmaha uu 'u badan yahay in uu ku xanuunsan karo' waxyeelo weyn, **Koowaad ee Southville** ayaa laga yaabaa in aad u baahantahay in ay warqad gudbin ah u dirto daryeelka sooshiyaalka ee carruurta. Haddii ay suurto gal tahay, waxay ku lug leedahay in la so oxtogeliyo qofka waalidka ah/xanaaneeyaha haddii aysan qofka baranaya khatar kale u ahayn inuu waxyeello keeno. Dhammaan duruufaha kale waxaa lala wadaagi doonaa macluumaad waafaqsan qaybta [2.2 Xog wadaagid](#).

Waxaa sidoo kale muhiim ah in la garto muhiimadda ay leedahay in la xisaabiyo goobaha kale ee waxbarashada ee laga yaabo in ay walaalo ka qeybgalaan. Waxay u badan tahay in ay hayn karaan macluumaadyo dheeraad ah oo taageeraya aqoonsita hore ee waxyeelada waxyeelada, taas oo markanna la horgeynayo in la sameeyo qiimeyntaada baahidaada.

Ka-faa'iidaynta Carruurta - Ka-Faa'iidaynta Galmada Carruurta (CSE) iyo Ku-faa'iidsiga Dambiyada Carruurta (CCE)

Ergayga koowaad ee Southville ayaa xaqiijin doona in caawinaad hor leh la siiyo faragelin deg deg ah isla marka la aqoonsado walaaca ku saabsan faa'iido. Talooyin iyo wada sheekeysii ayaa laga raadinayaa adeegyada loogu talo galay si looga fikiro taageerada laga heli karo. Qofka barta iyo qoysaskooduba waxay qayb ka noqonayaan qorshe kasta iyo wax ka qabasho kasta.

- Haddii uu bartuhu halis ugu jiro CSE ama uu jiro sirtoon oo muujinaya in kooxda ilmaha ama asxaabtu ay halis ugu jiraan CSE, **Southville Primary waxay** macluumaadka la wadaagi doonaan Hawlgalka Topaz (booliska). Macluumaadkan ayaa taageeri doona ficillo firfircooni ah si loo carqaladeeyo falalka dembiyada ee la xiriira ka faa'iideysiga galmada.
- Haddii qofka wax baranaya uu halis ugu jiro macluumaadka CCE waa in lala wadaago Qaybta Dhimista Rabshadaha ee Bristol - Xulashooyin Nabdoon. Maareeyayaasha Isdhexgalka Waxbarashada ee Safer Options waxay la talin karaan oo ay taageeri karaan goobaha si ay u maareeyaan khatarta. Taageerada la bartilmaameedsanayo oo laga yaabo in la heli karo si loo carqaladeeyo bartayaasha inay ku lug yeeshaan dambiilenimo.
- Avon iyo Somerset Police wadaagaan ogeysiisyada 'dadka maqan' (oo qof bartilmaameedka ah ayaa lagu soo waramayaa in uu ka maqan gurigiisa ama xanaaneeya) iyada oo la doonayo goobaha waxbarashada oo la doonayo in lagu taageero in ay qaadaan tallaabooyin horudhac ah iyo isbedel macquul ah oo la xiriira maaraynta habdhaqanka iyo in la gaaro natiijooyin waxbarasho oo wanaagsan. Kuwani waa in si aamin ah lagu kaydiyaa faylka Ilaalada / Ilaalinta Ilmaha ee bartayaasha ee.

Xadgudubka Gudaha

Hawlgalka Encompass waa nidaam macluumaad qaran lagula wadaago maadaama goobaha waxbarashada la ogeysiyo marka booliska loogu yeero dhacdo ku saabsan xadgudubka gudaha ah. Nidaamkani wuxuu u suurto galinayaa **Southville Primary** inay qaadaan

tallaabo firfircoon oo ay sameeyaan isbeddello macquul ah oo la xiriira maareynta habdhaqanka iyo in la gaaro natiijooyin waxbarasho oo wanaagsan.

Sida waafaqsan habka la wadaago macluumaadka hadda jira, xirfadlayaasha looma **ogola** inay wadaagaan macluumaadka iyagoon marka hore oggolaansho ka raadsanin Avon iyo police Somerset haddii ay dhacdo in dhibbanayaasha iyo carruurta ay khatar dheeraad ah ugu jiraan inay waxyeello soo gaadhaan. Waxa kaliya ee ka reeban tan marka macluumaadka lala wadaago goob waxbarasho oo cusub (qayb ka mid ah waajibaadka sharci ee la xiriira wareejinta faylka Ilaalinta / Ilaalinta Carruurta, Ilaalinta Carruurta Safe Safe in Education).

Southville Primary wuxuu raaci doonaa nidaamka Iskaashiga Ilaalinta Maxaliga ah ee Bristol marka la helo oo la maareeyo macluumaadka iyada oo loo marayo Hawlgalka Encompass. Qaab-dhismeedkayagu wuxuu kor u qaadi doonaa dhaqan furfuran oo ah ilaalin si ay awood ugu yeeshaan bartayaasha iyo qoysaska inay sheegaan oo ay dareemaan ammaan inay ka hadlaan waayo-aragnimadooda iyo waxa taageero ah ee loo baahan yahay.

Faahfaahin dheeraad ah waxaad ka heli kartaa iyada oo loo marayo Golaha Deegaanka Bristol Ee Ilaalinta boggaga kooxda Waxbarashada [Hawlgalka 'Encompass'](#)

Gudniinka Qodniinka Dumarka

Waajibaadka warbixinta ee waajibka ah: [Riix halkan si aad u hagsid dawladda](#)

Tani waa waajib qaanuun oo saaran dhamaan xirfadlayaasha ku hawlan inay booliska u soo gudbiyaan kiisaska la yaqaan ee FGM iyadoo la isticmaalayo 101. Waa marka ay:

1. waxaa lagu wargeliyaa gabar ka yar 18 jirka in FGM lagu fuliyay iyada; ama
2. Fiiri calaamadaha jireed ee muuqata in ay muujinayaan in FGM fal ah la sameeyay

Kiisaskaas waa in loo gudbiyo DSL oo ku taageeri doonta in ay gutaan waajibaadkooda shaqo. Waxaa sidoo kale lagula talinayaa in wixii loo gudbiyo booliska ee waajibka ku ah warbixinta ay tahay in lagu daba galo daryeelka bulsho ee carruurta si loo qiimeeyo baahida iyo taageerada la si isku mid ah loo tixgeliyo.

Haku:

Tilmaanta qaranku waxay muujisay in ay fasax sii wadato khatarta waddanku saameeyeen inay sabab u tahay walaac, hagitaan maxalli ah ayaa la sameeyay si looga hor tago tallaabo takoorid ah oo ka dhan ah qoysaska ka soo horjeeda khatarta bulshooyinka ay saameeyeen.

- Waxaa qoysaska lagu dhiirigelinayaa in ay soo wargeliyaan goob waxbarasho, marka ay rabaan in ay safraan taariikhaha waqtiga.
- Tani waxay keeni doontaa wadahadal lala yeesho DSL/ takhasuska ku takhasusay shaqaalaha tababaran si ay ugala hadlaan oo u sharaxaan waxa FGM ku jirto; in taas lagu dhaqan galo aad ayey waxyeello u tahay, sharci darrona ay tahay.

- Goobtu waxay buuxin doontaa [qiimayn khatarta Khatarta Gudbinta FGM](#) (oo laga heli karo [bogga internetka ee Iskaashiga Kaydinta Bristol Safe](#)) iyadoo la raacayo qoyska si loo caddeeyo taageero kasta oo ay qoyska u baahan karaan marka la eegaayo FGM.
- Tallaabo proportionate ah ayaa la qaadayaa. Gudbinta daryeelka bulshada waa in aan si si toos ah loo sameynin – hase yeeshee waa in la sameeyaa haddii ay jiraan walaacyo khatar sare oo la aqoonsaday oo ka dhashay qiimaynta Khatarta Gudbinta U Gudbinta FGM.
- Qiimayntan waa in lagu keydiyaa faylka Ilaalinta / Ilaalinta Ilmaha ee ilmaha si looga fogaado in la isku dubarido dhacdooyinka cusub ee safarka.

Ammaanka Online

- **Qodobka D ee Ilaalinta Caruurta ee Waxbarashada waxay muujineysaa tallaabooyin dheeraad ah oo ay tahay in dugsiyadu qaadaan si ay ardayda u nabadgeliyaan khadka tooska ah.**
- Wixii walaac ah ee ku saabsan kiisaska shaqsiyadeed ee ilmaha lagu waxyeeloobay dhexdhexaad internetka, talo iyo hagitaan waxaa lagu sameyn karaa khadka **caawinta ilaalinta ee Internetka ee Professional Online**, T: 0344 381 4772, E: helpline@saferinternet.org.uk
- Halkaas oo la aasaasay kiisas la sameeyay oo ku saabsan xadgudub online ah ama qurxin, goobaha dugsiyada waa inay feejignaataan - [taliska ka Faa'iidayisiga Carruurta iyo Ilaalinta Online-ka \(CEOP\)](#)

Caafimaadka Maskaxda - [oo ku xiran qaybta gudaha jirka ugu muhiimsan ee siyaasaddan](#)

Rabshadaha halista ah ee dhallinyarada

In lala aqriyo iyadoo lala wadaago qaybta kor ku xusan ee ku xeeran Xoojinta Dambiyada Caruurta (Child Criminal Acloitation). Waxaa jiray talooyin maxalli ah oo laga soo saaray arrinta '[Hubka Duulaanka ah ee Goobaha Waxbarashada](#)'.

Waxaa muhiim ah in la ogaado haddii ay habboon tahay in hub la adeegsado ama ay jirto hanjabaad la adeegsanayo, booliska waa in si degdeg ah loo soo wacaa.

- Isla maalintaas hub la helayo Safer Options waa in loo yeedho qiimayn anshax badan oo khatarta ku saabsan.
- Inkastoo la aqoonsan yahay in go'aanka ka-reebidda uu weli la socdo Macalinka Sare / Maamulaha waxa lagula talinayaa in lala tashanayo Nidaamka Ka-qaybgalka Istaraatiijiyadda Safer Options Education Inclusion Manger si aan loo sii wadi karin in ilmaha khatar dheeraad ah u noqdo inuu waxyeello kasoo gaadho haddii laga saaro.
- Waa in la tixgeliyaa wax ka bedelka iyo ka reebidda in marka hore la aqoonsado in qof wax baranaya ay khatar dheeri ah ugu jiraan in uu waxyeelo u geysan karo bulshada dhexdeeda.

- Booliska ayaa lagu ogeysiin doonaa wadahadalka hay'addo badan oo lagu qabtay 'Gudiga Bixinta Maxkamadaha', si looga hortago in ardayda si aan loo baahnayn u helaan diiwaanka dembiyada.

Ka Hortagga Xagjirnimada - Waajibaadka Looga Hortagayo

Dhamaan dugsiyada iyo kuleejyada waxaa saaran waajibaad sida waafaqsan qaybta 26aad ee Xeerka La Dagaallanka Argagaxisada iyo Amniga ee 2015 (CTSA 2015), iyagoo ku shaqeynaya howlahooda, in ay leeyihiin "tixgelin ku habboon 109 baahida loo qabo in dadka laga hortago in aan lagu jiidin argagaxisada". 110 Waajibaadkan waxaa loo yaqaanaa waajibaadka ka hortagga.

Waajibaadka ka hortagga waa in loo arkaa in ay qeyb ka tahay waajibaadka ilaalinta ballaaran ee saaran dugsiyada iyo kulliyadaha. Hogaamiyaasha ilaalada ee loo qoondeeyay iyo hogaamiyaasha kale ee sare waa in ay is baraan [hagitaanada waajibaadka ka hortagga ee dib loo eegay: ingriiska iyo Wales](#), gaar ahaan qaybaha 57-76, oo si gaar ah u khuseeya dugsiyada (iyo sidoo kale daboolaya daryeelka caruurta).

Hagidda waxaa lagu qeexaa afar mawduuc oo guud:

- qiimaynta khatarta,
- Ka shaqeynta shirkad wadaag ah,
- tababarka shaqaalaha, iyo
- siyaasadaha IT-da.

Xanaanada Gaarka ah

Nidaamka korinaya ee gaarka loo leeyahay waa mid si gaar ah loo sameeyay (oo aan ku lug lahayn hay'ad maxalli ah) si ilmaha loo xannaaneeyo:

- ka yar da'da 16 sano (ka yar 18 sano, haddii naafo yahay)
- qof kale oo aan ahayn waalid ama qaraabo dhow (* Qaraabada qoyska ee dhow waxaa lagu qeexaa 'ayeeyo/ awoow/ayeeyo, walaal, walaashiis, adeer ama eeddo' waxaana ka mid ah walaalo nus ah iyo waalidkood; kuma jiraan habaryar ama adeerro, ayeeyo ama ilma adeerro ah.)
- iyada oo la damacsan yahay in uu socdo 28 maalmood ama ka badan.

Kiisaska dejinta korinta gaarka loo leeyahay waa in loo soo gudbiyaa daryeelka bulshada ee carruurta si loo xaqiijiyo in baahida si ku filan loo sameeyay.

Tilmaamaha dastuuriga ahi waxay qeeyneysaa in tan la sameeyo ugu yaraan 6 asbuuc ka hor inta aan la billaabin ama sida ugu dhakhsiyaha badan ee la ugu war galiyo qabanqaabada. In aan sidaas la yeelin waa fal dambiyeed.

Taageero dheeri ah iyo isbedel macquul ah waa in lagu sameeyaa qaabka waxbarasho ee kor loogu qaado gaarista natiijooyin waxbarasho oo wanaagsan.

Young daryeelayaasha

Xanaaneeyaha da'yar waa qof ka yar 18-jir, kaas oo sida joogtada ah u siiya taageero dareen leh ama wax ku ool ah iyo taageero qof qoyska ka tirsan oo naafo ah, jidh ahaan ama maskax ahaanba aan maskax ahaan u macaamiloonin ama si xun u isticmaala shay'ado.

Goobtu waxay ku taageeri doontaa bartayaasha kuwaas oo ah xanaaneeyayaasha dhallinyarada inay helaan taageero ku habboon. Si aad u ogaato waxa laga heli karo degaanka booqo [Websaydhka Bristol City Council](#)

Xarunta taakulaynta daryeelayaasha waxay sameyn kartaa qiimeyn ku saabsan baahida loo qabo, waxayna siin kartaa taageero ha ahaato. Wixii macluumaad dheeraad ah iyo si aad u gudbiso booqo [bogga xarunta taageerada daryeelka](#).